
Antopäivä: 21.6.2016	Voimaantulopäivä: 21.6.2016	Voimassa: Toistaiseksi
-------------------------	--------------------------------	---------------------------

Säädösperusta:
Ajokorttilaki (386/2011) (muutettu 1081/2012) 45 ja 53 §

Täytäntöön pantava EU-lainsäädäntö:
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/126/EY ajokorteista liite II kohta B (muutettu komission direktiivillä 2012/36/EY ja 2013/47/EU)

Muutostiedot:

Kuljettajantutkinnon ajokoe

SISÄLTÖ

1	AJOTAITOA JA AJOTAPAA KOSKEVA KOE	3
2	AJANKÄYTTÖ	4
3	VARUSTEET	4
4	AJONEUVO	4
5	ALKUKESKUSTELU	5
5.1	Alkukeskustelu käsittelykokeessa.....	5
5.2	Alkukeskustelu liikenteessä ajamiseen.....	5
6	AJAMINEN.....	6
7	LOPPUKESKUSTELU	7
7.1	Hyväksytyn ajokokeen loppukeskustelu	7
7.2	Hylätyn ajokokeen loppukeskustelu.....	7
7.3	Päätös käsittelykokeesta.....	7
8	MERKINNÄT	8
8.1	Kokonaisarviot	8
8.1.1	Arviointiasteikko	8
8.1.2	Ajoneuvon hallinta	8
8.1.3	Kevyen liikenteen huomiointi	9
8.1.4	Muun liikenteen huomiointi.....	9
8.1.5	Ennakointi.....	9
8.1.6	Oman tilan hallinta.....	9
8.2	Arvioinnin kohteet ja ajamisen perustaidot.....	10
9	AJOTAITOA JA AJOTAPAA KOSKEVAN KOKEEN ARVOSTELU.....	11
9.1	Hyväksytty ajokoe	11
9.2	Ajokokeen hylkääminen.....	11

LIITELUETTELO

Liite 1	Vähimmäisaika	12
Liite 2	Ajoneuvon valmistelu ja tekninen tarkastus luokissa AM/120, AM/121, A1, A2, A ja B	14
Liite 3	Ajoneuvon valmistelu ja tekninen tarkastus luokissa B/96, BE, C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D ja DE	16
Liite 4	Käsittelytehtävät.....	17
Liite 5	Käsittelykoe luokissa AM/120, A1, A2 ja A.....	20
Liite 6	Käsittelykoe luokissa T, LT, BE, C1E, CE, D1E ja DE.....	34
Liite 7	Ajamisen perustaidot luokissa AM/121, A1, A2, A ja B	46
Liite 8	Ajamisen perustaidot luokissa B/96, BE, C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D ja DE	52

1 AJOTAITOA JA AJOTAPAA KOSKEVA KOE

Tällä ohjeella Liikenteen turvallisuusvirasto antaa ajokokeen vastaanottajille tarkemmat ohjeet kuljettajantutkinnon ajokokeen suorittamisesta.

Ajokokeella varmistetaan, että hakija on saavuttanut hyväksytyssä opetussuunnitelmassa määritellyn tavoitteen, osaa toimia vastuullisena kuljettajana huomioiden turvallisuuden, sosiaalisuuden ja ekologisuuden ja kykenee soveltamaan ajamisen perustaitoja itsenäisesti ja turvallisesti erilaisissa liikennetilanteissa. Lisäksi ajokokeella varmistetaan, että hakija osaa tunnistaa ja arvioida riskejä sekä omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia liikenneturvallisuudelle.

Ajokokeessa saa hakijan suostumuksella olla läsnä opettaja, sekä tarvittaessa tulkki. Ajokokeen vastaanottajan suostumuksella mukana saa olla myös muita henkilöitä. Opetusta tai kuljettajantutkintoja valvovan viranomaisen edustajalla on oikeus aina seurata ajokoetta, kun hän näkee sen tarpeelliseksi.

2 AJANKÄYTTÖ

Ajokokeen kestosta on noudatettava mitä ajokorteista annetun valtioneuvoston asetuksen (423/2011) 33 §:ssä on säädetty.

Ajankäytöstä on noudatettava liitteen 1 mukaisia vähimmäisaikoja.

3 VARUSTEET

AM/120-luokan ajokokeessa kaksi- tai kolmipyöräisellä mopolla kuljettajalta edellytetään pakollisina varusteina ajoneuvosta riippuen:

- tieliikennekäyttöön hyväksytyä suojakypärää asianmukaisesti kiinnitettynä
- tarvittaessa ajolaseja
- mopon ajamiseen soveltuvat, turvallisuutta lisäävät:
 - takki ja pitkät housut
 - käsineet ja jalkineet

A1-, A2- ja A-luokan ajokokeessa moottoripyöräilijältä edellytetään pakollisina varusteina:

- tieliikennekäyttöön hyväksytyä suojakypärää asianmukaisesti kiinnitettynä, sekä tarvittaessa ajolaseja
- moottoripyöräkäyttöön tarkoitettuja polvisuojilla varustettuja tai nahkaisia ajohousuja
- moottoripyöräkäyttöön tarkoitettua kyynärpää- ja olkapääsuojilla varustettua tai nahkaista ajotakkia
- moottoripyöräkäyttöön tarkoitettuja suojilla varustettuja tai nahkaisia ajokäsineitä
- ajojalkineiden on oltava tukevat tai suojilla varustetut

4 AJONEUVO

Kokeessa käytettävästä ajoneuvosta on noudatettava mitä kuljettajantutkinnossa käytettävien ajoneuvojen vaatimuksista, opetusajoneuvon merkitsemisestä sekä uuteen ajokokeeseen pääsemisen edellytyksistä annetun Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen (547/2011 on muutettu liikenne- ja viestintäministeriön asetuksilla 1087/2012 ja 846/2013) 1 §:ssä on säädetty.

Ajoneuvon on oltava normaalirakenteinen. Ajokokeen vastaanottajalla on mahdollisuus rajoittaa ajoneuvossa olevien lisävarusteiden käyttöä.

5 ALKUKESKUSTELU

Alkukeskustelulla ajokokeen vastaanottaja luo edellytykset onnistuneelle ajokokeelle. Ajokokeen vastaanottajan on varmistuttava siitä, että hakija tietää, mitä häneltä odotetaan.

Jos kyseessä on välittömästi käsittelykokeen jälkeen ajettava ajokoe, ei läpikäytyjä asioita tarvitse toistaa.

5.1 Alkukeskustelu käsittelykokeessa

Alkukeskustelussa käydään aina läpi seuraavat asiat:

- käsittelykokeen tavoitteet ja keskeisimmät hyväksymisen perusteet
- toimintaohjeet käsittelykokeen aikana
 - tehtävien esittely ja suoritustapa
 - yrityskerrat

5.2 Alkukeskustelu liikenteessä ajamiseen

Alkukeskustelussa käydään aina läpi seuraavat asiat:

- kokeen tavoitteet ja niiden toteutuminen kokonaisarvioiden kautta
- toimintaohjeet kokeen aikana
 - ajo-ohjeiden antaminen
 - mahdollisuus kysymysten esittämiseen
 - eksyminen ja väärään suuntaan ajaminen
 - keskustelu kokeen aikana
- merkintöjen tekeminen kokeen aikana
- kokeen kesto

6 AJAMINEN

Ennen liikkeelle lähtöä hakijan on osoitettava, että hän pystyy valmistautumaan turvalliseen ajoon.

- Luokat AM/120, AM/121, A1, A2, A ja B täyttämällä liitteessä 2 luetellut vaatimukset.
- Luokat B/96, BE, C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D ja DE täyttämällä liitteessä 3 luetellut vaatimukset.

Jos ajoneuvon valmistelu ja tekninen tarkastus on toteutettu käsittelykokeen yhteydessä, ja ajaminen liikenteessä aloitetaan välittömästi, ei näitä edellytetä uudestaan.

Ajokoe koostuu ajamisesta liikenteessä sekä käsittelykokeesta tai -tehtävistä. AM/120- ja LT-luokassa on ainoastaan käsittelykoe. T-luokassa on käsittelykoe, jos ajokokeen vastaanottaja pitää sitä tarpeellisena.

Käsittelytehtävät on tehtävä liikenteessä ajamisen aikana liitteen 4 mukaisesti. Käsittelytehtävien arviointi on osa liikenteessä ajamisen arviointia.

Käsittelykoe on ennen liikenteessä ajettavaa koetta tehty erillinen koe, joka on toteutettava luokissa AM/120, A1, A2 ja A liitteen 5 mukaisesti. Luokkien T, LT, BE, C1E, CE, D1E ja DE käsittelykoe on toteutettava liitteen 6 mukaisesti.

Ajokokeen vastaanottajan on huolehdittava siitä, että ajettaessa liikenteessä:

- Ajo-ohjeet annetaan oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi
- Ajaminen on mahdollisimman normaalia, itsenäistä ja suunnitelmallista sisältäen:
 - Itsenäisiä ajotehtäviä
 - Ajamista opasteiden mukaan
 - Ajamista ohjeiden mukaan
- Ajoreitin on kuljettava pääsääntöisesti väylillä, joilla ko. ajoneuvoluokalla muutenkin ajetaan
- Liikenneympäristö on hyödynnettävä monipuolisesti
- Paikallistuntemus ei ole edellytys, eikä reitiltä eksyminen ole virhe
- Vahinkojen syntyminen pyritään estämään kaikissa tilanteissa, vaikka hakija katsotaan ajokokeessa kuljettajaksi

7 LOPPUKESKUSTELU

Ajokokeen vastaanottajan on tehtävä päätös ajokokeen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Käsittelykoe on arvioitava erikseen, ja siitä on annettava oma päätös. Päätös kerrotaan hakijalle aina kummankin loppukeskustelun aluksi. Päätös perustuu hakijan kokonaissuoritukseen.

Palaute perustuu ajokokeen vastaanottajan tekemään kokonaisarvioon ja hakijan itsearvioon omasta suorituksestaan. Ajokokeen vastaanottajan tulee varmistua siitä, että palaute on ymmärretty oikein.

7.1 Hyväksytyin ajokokeen loppukeskustelu

Päätöksen ollessa hyväksytty, loppukeskustelu koostuu seuraavista asioista:

- Ajokokeen vastaanottajan päätöksestä ja sen perusteluista
- Hakijan vahvoista ja heikoista ominaisuuksista itse- ja kokonaisarvioita sekä näiden yhteneväisyyttä hyödyntäen
- Hakijan mahdollisuuksista kehittyä kuljettajana jatkossa kehityskohteiden muodossa
- Ajo-oikeudesta Todistuksella kuljettajantutkinnon hyväksymisestä
- Ajokortin toimittamisesta ja voimassaoloajasta
- Harjoitteluvaiheesta ja syventävästä vaiheesta (vain B-luokka)

7.2 Hylätyn ajokokeen loppukeskustelu

Päätöksen ollessa hylätty, loppukeskustelu koostuu seuraavista asioista:

- Ajokokeen vastaanottajan päätöksestä ja sen perusteluista
- Hakijan vahvoista ja heikoista ominaisuuksista itse- ja kokonaisarvioita sekä näiden yhteneväisyyttä hyödyntäen
- Lisäopetuksen määrästä (1-5 tuntia). Lisäopetus voidaan myös jättää määräämättä
- Mahdollisuudesta oikaisuvaatimuksen tekemiseen ja muutoksenhausta oikaisuvaatimusasiassa annettuun päätökseen
- Hakijan mahdollisuuksista kehittyä kuljettajana jatkossa kehityskohteiden muodossa

7.3 Päätös käsittelykokeesta

Käsittelykokeen loppukeskustelu koostuu:

- Ajokokeen vastaanottajan päätöksestä ja sen perusteluista
- Hakijan käsittelytaidon vahvoista ja heikoista ominaisuuksista
- Mahdollisuudesta oikaisuvaatimuksen tekemiseen ja muutoksenhausta oikaisuvaatimusasiassa annettuun päätökseen
- Hakijan mahdollisuuksista kehittyä kuljettajana jatkossa kehityskohteiden muodossa

8 MERKINNÄT

Ajokokeeseen liittyvät merkinnät on tehtävä tabletilla KULTU- järjestelmään. Vikatilanteissa merkinnät tehdään lomakkeelle E101.

Liikenteessä ajamisen aikana ei tehdä merkintöjä luokissa AM/121, B, B/96 ja BE.

8.1 Kokonaisarviot

Kaikissa ajokoeluokissa ajokokeen vastaanottajan on täytettävä omalta osaltaan kokonaisarviotaulukko tabletilla tai vikatilanteissa lomakkeelle E101. AM/120-, T- ja LT- luokassa kokonaisarviotaulukkoa ei täytetä. Kokonaisarviot ovat perusta palautteelle. Heikko kokonaisarvio (1) johtaa ajokokeen hylkäämiseen.

8.1.1 Arviointiasteikko

- 5 Kiitettävä, malliksi sopiva arvioitavan osa-alueen toiminta
- 4 Hyvä, keskitasoa parempi arvioitavan osa-alueen toiminta
- 3 Tyydyttävä, keskitasoinen arvioitavan osa-alueen toiminta
- 2 Välttävä, keskitasoa hieman heikompi arvioitavan osa-alueen toiminta
- 1 Heikko, selvästi puutteellinen arvioitavan osa-alueen toiminta

8.1.2 Ajoneuvon hallinta

Hakija hallitsee ajoneuvon siten, että hallintalaitteiden käyttö on hyvin omaksuttu, ajoneuvon liike sujuvaa ja taloudellista ja että ajoneuvon liikesuunta ja nopeus ovat koko ajan kuljettajan hallinnassa.

- Ajoneuvon valmistelu ja ajoneuvon tekninen tarkastus ovat asianmukaisia
- Valojen käyttäminen on asianmukaista
- Vaihteiden käyttö on asianmukaista
- Huomioi matkustajien turvallisuuden
- Huomioi muiden tilantarpeen liikenteessä
- Hallitsee käytettävän ajonopeuden
- Välttää aiheettomia hidastamisia ja pysähtymisiä
- Käyttää hallintalaitteita liikenteen tarkkailun olennaisesti häiriintymättä
- Hallitsee oman ajoneuvon suunnan ja tilantarpeen
- Tarvittavan varovaisuuden noudattaminen ajoneuvosta noustaessa.

8.1.3 Kevyen liikenteen huomiointi

Hakija noudattaa liikenteen ohjausta osoittaen tarkkaavuutta ja huomaavaisuutta kevyttä liikennettä kohtaan. Hän hallitsee vuorovaikutuksen kevyen liikenteen kanssa.

- Huomioi ja havainnoi tarkasti kevyen liikenteen aikomukset suojateillä ja risteyksissä, myös käännyttäessä ylitettävällä suojatiellä tai pyörätien jatkeella
- Antaa riittävän tilan kevyelle liikenteelle kohtaamis- ja ohitustilanteissa
- Osoittaa väistämisen kevyttä liikennettä kohtaan nopeutta sovittamalla ja tarvittaessa pysähtymällä sekä sopivissa tilanteissa käsimerkillä
- Tiedostaa ja havainnoi katvealueet

8.1.4 Muun liikenteen huomiointi

Vuorovaikutuksen hallinta muun ajoneuvoliikenteen kanssa siten, että hakija noudattaa liikenteen ohjausta ja pitää riittävät etäisyydet sekä toimii joustavasti ja huomaavaisesti muuta ajoneuvoliikennettä kohtaan.

- Muun ajoneuvoliikenteen seuraaminen: on tietoinen tapahtumista edessä, sivuilla ja takana. Osoittaa huomaavaisuutta ja joustavuutta erilaisissa liikennetilanteissa
- Noudattaa väistämissääntöjä
- Tulkitsee oikein muun liikenteen merkinantoja ja omat merkinannot ovat asianmukaisia
- Osaa huomioida muun liikenteen erityispiirteet
- Osaa huomioida takaa tulevan muun liikenteen nopeutta alennettaessa
- Hallitsee turvallisten etäisyyksien pitämisen muihin ajoneuvoihin kaikissa tilanteissa
- Hallitsee asianmukaiset merkinannot ja toiminnan ohitus- ja kohtaamistilanteissa
- Osaa käyttää valoja asianmukaisesti kaikissa tilanteissa

8.1.5 Ennakointi

Hakija havaitsee liikennetapahtumat ja tunnistaa vaaratilanteiden syntymisen sekä reagoi tilanteisiin ajoissa siten, ettei yllätyksiä ja hätäisten toimenpiteiden tarvetta tule kuljettajalle itselleen kuin muillekaan. Ajaminen tuntuu turvalliselta ja johdonmukaiselta.

- Katseen suuntaaminen liikennetapahtumiin niin kauas kuin näkemä antaa mahdollisuuden
- Nopeuden sovittaminen on asianmukaista
- Varautuminen viivytyksettömään lähtöön ajovuoroa odotettaessa liittymissä tai valoissa
- Suuntamerkin käyttö ja ryhmittyminen asianmukaista
- Varautuminen nopeutta alentaen yllätyksiin tilanteissa, joissa näkyvyys on rajoitettu
- Taloudellinen ja ympäristöä huomioiva ajotapa

8.1.6 Oman tilan hallinta

Hakijan keskittyminen ajotehtävään on harkitsevaa, itsenäistä ja rauhallisen päättäväistä ajon aikana vaativimmissakin liikennetilanteissa ja ajotehtävissä.

- Kykenee toimimaan rauhallisesti osoittaen samalla päättäväisyyttä kaikissa toimenpiteissä
- Kykenee toimimaan huolellisesti ja järjestelmällisesti erilaisissa liikennetilanteissa
- Kykenee keskittymään ajosuoritukseen ja liikennetilanteiden hallintaan
- Kykenee hermoilemattomaan ja myötätuntoiseen suhtautumiseen muihin tienkäyttäjiin
- Itsenäinen ja vastuullinen toiminta liikenteessä
- Vastuullinen suhtautuminen omiin taitoihinsa kuljettajana
- Kykenee asianmukaiseen suhtautumiseen liikenteen vuorovaikutukseen ja erilaisiin liikenteessä saataviin viesteihin

8.2 Arvioinnin kohteet ja ajamisen perustaidot

Hyvä suoritus ("H")

Hyvä suoritus voidaan merkitä, jos hakija suoriutuu toimintatilanteesta keskimääräistä paremmin. Hyvä suoritus -merkinnät eivät vaikuta kokeen päätökseen, mutta ovat tärkeätä palautetta hakijalle.

Toiminta on vaaraa lisäävää ("V")

Liikennerikkomus tai toimintavirhe, jonka voidaan arvioida lisäävän hakijan tai muiden tienkäyttäjien onnettomuusriskiä. Vaaratilanteita sinänsä ei tarvitse syntyä. Virheen esiintyminen ajokokeessa ei välttämättä johda ajokokeen hylkäämiseen. Kun arvioinnin kohteessa ilmenee yksi tai useampi vaaraa lisäävä virhe, merkitään "V" vastaavan ajamisen perustaidon kohdalle.

Toiminta on konfliktin tasoista ("K")

Konfliktin tunnusmerkit täyttyvät kun hakija aiheuttaa tilanteen, jossa hän itse, toinen tienkäyttäjä tai ajokokeen vastaanottaja välttää onnettomuuden tai vaarallisen tilanteen syntymisen jarrutuksella, väistöllä tai kiihdytyksellä. Konfliktista on myös kysymys, jos ajokokeen vastaanottaja joutuu muutoin puuttumaan hakijan suoritukseen vaaran välttämiseksi, tai tapahtuu törmäys. Lisäksi konfliktiksi merkitään aina tässä määräyksessä perustaitojen kohdalla erikseen mainitut tilanteet. Konfliktista seuraa aina ajokokeen hylkääminen. Kun arvioinnin kohteessa ilmenee yksi tai useampi konflikti, merkitään "K" vastaavan ajamisen perustaidon kohdalle.

9 AJOTAITOA JA AJOTAPAA KOSKEVAN KOKEEN ARVOSTELU

Arvostelussa on noudatettava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2006/126/EY ajokorteista, jota on muutettu komission direktiivillä 2012/36/EY (liite II, kohta B, alakohta 9.).

9.1 Hyväksytty ajokoe

Hyväksytyssä ajokokeessa ajokokeen vastaanottaja tuntee olonsa turvalliseksi koko ajokokeen ajan. Ajokokeen vastaanottajan on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, osoittaako hakija harkitsevaa ja sosiaalista liikennekäyttäytymistä. Tämän pitäisi näkyä ajotyylissä, ja ajokokeen vastaanottajan on otettava se huomioon muodostaessaan kokonaisarviota. Tällaiseen vastuulliseen liikennekäyttäytymiseen kuuluu mukautuva ja määrätietoinen (turvallinen) ajo, tie- ja sääolosuhteiden, muun liikenteen ja muiden (erityisesti vaaralle alttiimpien) tienkäyttäjien huomioon ottaminen, ennakointi sekä energiatehokas ajotapa.

9.2 Ajokokeen hylkääminen

Koe on hylättävä, mikäli hakijan ajovirheet tai ajotapa vaarantavat välittömästi koeajoneuvon matkustajien tai muiden tienkäyttäjien turvallisuuden. Hylkäys riippumatta siitä, onko ajokokeen vastaanottajan puututtava ajamiseen vai ei.

Veijo Tuononen
Erityisasiantuntija

Kaj Wennman
Asiantuntija

Liite 1 Vähimmäisaika

Ajokokeessa on noudatettava taulukossa mainittuja luokkakohtaisia vähimmäisaikoja.

Luokissa AM/120, T ja LT alku- ja loppukeskustelun kesto on yhteensä 5 minuuttia. A1-, A2- ja A- luokissa alku- ja loppukeskustelun kesto on yhteensä 10 minuuttia.

AM/120-luokassa ajoneuvon valmistelu ja tekninen tarkastus sisältyy käsittelykokeeseen.

Liikenteessä ajamisen aikaa ei saa alittaa.

Ajokoeluokka	Alkukeskustelu	Käsittelykoe	Liikenteessä ajaminen	Loppukeskustelu	Kokonaisaika
A1, A2 ja A	**	15 min	25 min	**	50 min
AM/121, B ja B96	5 min	-	30 min	10 min	45 min
T ja LT	*	10 min	-	*	15 min
BE	5 min	15 min	30 min	10 min	60 min
C1, C, D1 ja D	5 min	-	45 min	10 min	60 min
C1E, CE, D1E ja DE	5 min	15 min	45 min	10 min	75 min

*) Alku- ja loppukeskustelu yhteensä 5 min.

***) Alku- ja loppukeskustelu yhteensä 10 min.

Liite 2 **Ajoneuvon valmistelu ja tekninen tarkastus luokissa AM/120, AM/121, A1, A2, A ja B**

Ennen liikkeelle lähtöä, hakijan on osoitettava, että hän pystyy valmistautumaan turvalliseen ajoon täyttämällä seuraavat vaatimukset:

AM/120-luokka. Kaksipyöräinen mopo:

- Suojakypärän kiinnittäminen
- Taustapeilien säätäminen
- Valojen toiminta

Edellä mainitun lisäksi pistokokein tehdään aina yksi tarkastus seuraavista kohteista:

- Hallintalaitteiden toiminta ja käyttö
- Heijastimien toiminta
- Renkaiden kunto
- Ketjujen kunto

AM/120-luokka. Kolmipyöräinen mopo:

- Suojakypärän kiinnittäminen
- Taustapeilien säätäminen
- Valojen toiminta

Edellä mainitun lisäksi pistokokein tehdään aina yksi tarkastus seuraavista kohteista:

- Hallintalaitteiden toiminta ja käyttö
- Heijastimien toiminta
- Renkaiden kunto
- Ketjujen kunto

AM/121-luokka. Peräkkäin istuttava kevyt nelipyörä:

- Suojakypärän kiinnittäminen
- Taustapeilien säätäminen
- Valojen toiminta

Edellä mainitun lisäksi pistokokein tehdään aina yksi tarkastus seuraavista kohteista:

- Hallintalaitteiden toiminta ja käyttö
- Heijastimien toiminta
- Renkaiden kunto
- Ketjujen kunto

AM/121-luokka. Rinnakkain istuttava kevyt nelipyörä:

- Istuimen säätäminen tarvittaessa oikean istumisasennon saavuttamiseksi
- Taustapeilien säätäminen
- Valojen toiminta
- Mahdollisten turvavöiden säätäminen
- Mahdollisten pääntukien säätäminen

Edellä mainitun lisäksi pistokokein tehdään aina yksi tarkastus seuraavista kohteista:

- Hallintalaitteiden toiminta ja käyttö
- Heijastimien toiminta
- Renkaiden kunto

Liite 2 jatkuu

A1-, A2- ja A-luokka:

- Suojavarusteiden säätäminen (kuten suojakäsineiden, -jalkineiden, -vaatteiden ja -kypärän säätäminen)
- Taustapeilien säätäminen
- Valojen toiminta ja käyttö

Edellä mainitun lisäksi pistokokein tehdään aina yksi tarkastus seuraavista kohteista:

- Hallintalaitteiden toiminta ja käyttö
- Heijastimien toiminta
- Suuntamerkinantolaitteen toiminta ja käyttö
- Äänimerkinantolaitteen toiminta ja käyttö
- Renkaiden kunto
- Jarrujen kunto
- Ketjujen kunto
- Ohjauksen kunto
- Häätäpysäyttimen toiminta (tarvittaessa)
- Öljymäärien tarkistaminen

B-luokka:

- Istuimen säätäminen tarvittaessa oikean istumisasennon saavuttamiseksi
- Taustapeilien säätäminen
- Turvavöiden säätäminen
- Mahdollisten pääntukien säätäminen
- Sen varmistaminen, että kaikki ovet ovat kiinni

Edellä mainitun lisäksi pistokokein tehdään aina yksi tarkastus seuraavista kohteista:

- Hallintalaitteiden toiminta ja käyttö
- Valojen toiminta ja käyttö
- Heijastimien toiminta
- Suuntamerkinantolaitteen toiminta ja käyttö
- Äänimerkinantolaitteen toiminta ja käyttö
- Renkaiden kunto
- Ohjauksen kunto
- Jarrujen kunto
- Öljyjen tai nesteiden (esim. moottoriöljy, jäähdytysneste, pesuneste) määrät

Liite 3 **Ajoneuvon valmistelu ja tekninen tarkastus luokissa B/96, BE, C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D ja DE**

Ennen liikkeelle lähtöä, hakijan on osoitettava, että hän pystyy valmistautumaan turvalliseen ajoon täyttämällä seuraavat vaatimukset:

1. Ajoneuvon valmistelu

Hakija osoittaa pystyvänsä:

- Säättämään istuimen oikean ajoasennon saavuttamiseksi
- Säättämään mahdollisen pääntuen
- Säättämään taustapeilit ja turvavyön

2. Ajoneuvon tekninen tarkastus

2.1. B/96- ja BE- luokka

Hakija osoittaa hallitsevansa seuraavat tarkastukset. Ajokokeen vastaanottaja valitsee tarkastuksen kohteet pistokokein:

- Tarkastamaan renkaiden, ohjauksen, jarrujen kunnon
- Tarkastamaan, valojen, heijastimien, suunta- ja äänimerkinantolaitteiden kunnon
- Tarkastamaan öljyt ja nesteet

2.2. C1-, C1E-, C-, CE-, D1-, D1E-, D- ja DE -luokka

Hakija osoittaa hallitsevansa seuraavat tarkastukset. Ajokokeen vastaanottaja valitsee tarkastuksen kohteet pistokokein:

- Tarkastamaan renkaiden, ohjauksen, jarrujen kunnon
- Tarkastamaan valojen, heijastimien, suunta- ja äänimerkinantolaitteiden kunnon
- Ilmoittamaan käytössä olevan ajoneuvon korkeuden
- Määrittämään käytössä olevan ajoneuvon rekisteröintitodistuksesta:
 - suurin sallittu kuormitus
 - akselimassa
 - kokonaismassa

Liite 4 Käsittelytehtävät

Ajoneuvon käsittelytaito arvioidaan ajokokeen yhteydessä suoritettavilla liikenneturvallisuuden kannalta testattavilla erityistoimenpiteillä. Kaikki tehtävät toteutetaan liikenteessä pois lukien D-luokan peruutustehtävä. Ajokokeen vastaanottajan valitessa tehtävien suorituspaikkaa on hänen huomioitava liikenneturvallisuus.

1. AM/121-, B- ja B96- luokka

Ajokokeen vastaanottaja valitsee seuraavista käsittelytehtävistä vähintään kaksi. Näistä toinen on suoritettava peruutusvaihdetta käyttäen. Ajokokeissa, jotka ajetaan ajoneuvolla, jossa ei ole peruutusvaihdetta, tehdään peruutustehtävän sijasta muu toinen käsittelytehtävä.

- Mäkilähtö joko seisontajarrulla tai ilman
- Peruutus suoraan taaksepäin
- Pysäköinti ajoradan suuntaisesti, vinossa tai suorassa kulmassa ajorataa vastaan eteenpäin tai peruuttamalla tasaisella maalla tai mäessä
- U-käännös ajo- ja/tai peruutusvaihdetta käyttäen

2. C1- ja C-luokka

- Peruutus mutkassa tai kulmassa
- Turvallinen pysäköinti kuormausta/purkamista varten lastaussillan/-laiturin tai vastavan rakennelman luo (ei linja-auton pysäkki). Tämän jälkeen hakijan on osoitettava hallitsevansa seuraavat tarkastukset:
- Tarkastamaan öljyt ja nesteet
- Tarkastamaan ajoneuvon kuormaukseen liittyviä turvallisuustekijöitä:
 - kuormatila, peitteet, kuormatilan ovet
 - kuormausmekanismi, ohjaamon lukitus (tarvittaessa)
 - kuormaustapa, kuorman varmistaminen
- Tarkastamaan jarru- ja ohjaustehostinjärjestelmän, pyörän mutterit, lokasuojat
- Tarkastamaan tuulilasin, ikkunoiden ja tuulilasinpyyhkimien kunnon
- Tarkastamaan ilmanpaineen, ilmasäiliöt, jousituksen
- Tarkastamaan ja käyttämään kojetaulua ja sen laitteita, mukaan luettuna neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3821/85 (tieliikenteen valvontalaitteista) määritellyt valvontalaitteet.

Liite 4 jatkuu

3. D1- ja D-luokka

- Pysähtyminen linja-auton pysäkillä:
 - Vähintään 2 pysäkkiä nopeusrajoitusalueella ≤ 60 km/h ja
 - Vähintään 2 pysäkkiä nopeusrajoitusalueella ≥ 70 km/h tai
 - Vaihtoehtoisesti 4 pysäkkiä nopeusrajoitusalueella ≤ 60 km/h

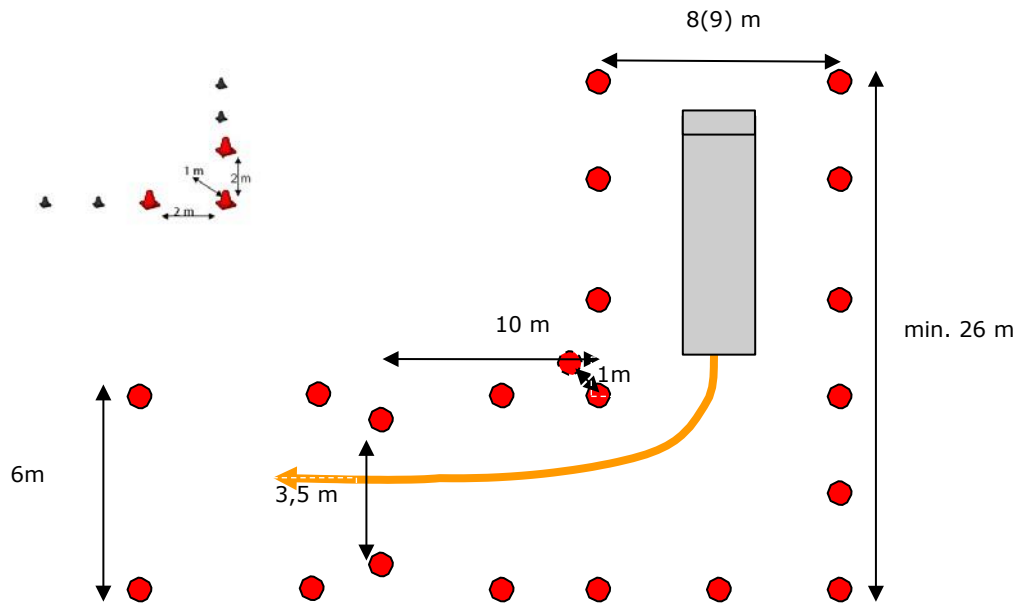
- **D1-luokka:**
 - Peruutus mutkassa tai kulmassa.

 - Hakijan on osoitettava hallitsevansa seuraavat tarkastukset:
 - Tarkastamaan öljyt, nesteet
 - Tarkastamaan jarru- ja ohjaustehostinjärjestelmän, pyörän mutterit, lokasuojat
 - Tarkastamaan tuulilasin, ikkunoiden ja tuulilasinpyyhkimien kunnon
 - Tarkastamaan ilmanpaineen, ilmasäiliöt, jousituksen
 - Osaa toteuttaa ajoneuvon turvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä:
 - korin, käyttöovien ja hätäpoistumisteiden käyttö
 - ensiapuvälineiden, sammutuslaitteiden ja muiden turvalaitteiden valvonta
 - Tarkastamaan ja käyttämään kojetaulua ja sen laitteita, mukaan luettuna neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3821/85 (tieliikenteen valvontalaitteista) määritellyt valvontalaitteet

- **D-luokka:**
 - Ajoneuvo peruutetaan seuraavan kuvan mukaisesti kulman ympäri. Lähtötilanteessa ajoneuvo on lähtökäytävässä kokonaan risteyksen ulkopuolella. Lopputilanteessa ajoneuvon vetoakseli on ylittänyt kavennuskartioiden muodostaman portin. Portti on sivusuunnassa kohdeikäytävän keskellä. Tehtävän aikana voi katsoa avatusta ikkunasta ja ajoneuvosta saa nousta tarvittaessa ulos. Ajokokeen vastaanottajan on arvioitava tämä käsittelytehtävä ajoneuvon ulkopuolelta.

 - Hakijan on osoitettava hallitsevansa seuraavat tarkastukset:
 - Tarkastamaan öljyt, nesteet
 - Tarkastamaan jarru- ja ohjaustehostinjärjestelmän, pyörän mutterit, lokasuojat
 - Tarkastamaan tuulilasin, ikkunoiden ja tuulilasinpyyhkimien kunnon
 - Tarkastamaan ilmanpaineen, ilmasäiliöt, jousituksen
 - Osaa toteuttaa ajoneuvon turvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä:
 - korin, käyttöovien ja hätäpoistumisteiden käyttö
 - ensiapuvälineiden, sammutuslaitteiden ja muiden turvalaitteiden valvonta
 - Tarkastamaan ja käyttämään kojetaulua ja sen laitteita, mukaan luettuna neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3821/85 (tieliikenteen valvontalaitteista) määritellyt valvontalaitteet

Liite 4 jatkuu



Yli 12 m pitkien ajoneuvojen kulmaperuutuksessa käytävän mitat ovat lähtökäytävässä 9 m ja kohdekäytävässä 6 m. Kulmakartiota siirretään kuvan mukaisesti 1 m, jos ajoneuvon pituus on 14,5 m tai enemmän.

D- luokan käsittelytehtävän hyväksyminen

- Hakija peruuttaa ajoneuvon turvallisesti annettuun kohteeseen 5 minuutin kuluessa
- Ajoneuvo pysyy merkittyjen rajojen sisällä
- Kartioon koskettamista ei tapahdu

Liite 5 **Käsittelykoe luokissa AM/120, A1, A2 ja A**

1. AM/120-luokka kaksi- ja kolmipyöräinen mopo

Käsittelykokeen luonteesta johtuen, voidaan kokeeseen ottaa useampia hakijoita kerralla.

1.1. Käytettävä alue

Käsittelykoe on suoritettava mahdollisuuksien mukaan muulta liikenteeltä suljetulla ja tarkoitukseen soveltuvalla alueella. Tehtävät suoritetaan kovalla alustalla, mieluiten kestopäällysteellä. Hakijan on annettava kokeilla ajamalla jarrutuspaikan kitkaa ennen käsittelykokeen aloittamista.

1.2. Merkitseminen

Tehtävien suorittamiseen käytettävien ratojen pituus ja leveys mitataan käytettävien merkkien keskikohtien etäisyyksinä. Vaikeissa olosuhteissa voi ajokokeen vastaanottaja harkintansa mukaan muuttaa tehtävien mitoitus.

Tehtävien merkitsemiseen on käytettävä pyöreäpohjaisia merkkejä, joiden korkeus on enintään 60 mm ja halkaisija enintään 200 mm. Merkitseminen on tehtävä kuvissa esitetyllä tavalla, eikä muita merkitsemisvälineitä saa käyttää.

1.3. Tehtävät ja niiden suorittaminen

Kaksipyöräisen mopon käsittelykoe koostuu kolmesta tehtävästä ja taluttamisesta:

- Hidasajo
- Portit
- Hätäjarrutus

Yksi tehtävistä on aloitettava siten, että lähtötilanteessa mopo on seisontatuen varassa moottori sammutettuna. Hakija ottaa mopon pois seisontatuelta ja tekee taluttaen U-käännöksen.

Kaksipyöräisellä mopolla kaikki tehtävät on suoritettava istuen, jalat jalkatapeilla tai jaloille tarkoitetuilla paikoilla. Hakijan tulee osata laittaa ja ottaa kaksipyöräinen mopo pois seisontatuelta sekä taluttaa mopoa.

Kolmipyöräisen mopon käsittelykoe koostuu kolmesta tehtävästä:

- Jarrutus
- Pujottelu
- Peruutus

Liite 5 jatkuu

1.4. Tehtävien arviointi ja päätös

Jos ajokokeen vastaanottaja arvioi hakijan suorituksen olevan vaaraksi itselleen tai muille, hänen on välittömästi keskeytettävä käsittelykoe. Keskeytyksestä seuraa aina kokeen hylkääminen.

Jokaista tehtävää saa yrittää kaksi kertaa. Mikäli molemmat yritykset epäonnistuvat, on käsittelykoe hylättävä. Poikkeuksena sallitaan kolmas yrityskerta, jos ongelmana on ainoastaan se, että hakija ei löydä tehtävän oikeaa suoritusnopeutta (ei koske hidasajoa).

Yllä mainitun lisäksi käsittelykoe hylätään, jos:

- Ajoneuvo tai kuljettaja koskettaa ratamerkkeihin tai ylittää tehtävään määritellyn alueen rajan
- Kuljettaja koskettaa jalalla maata muussa kuin jarrutustehtävässä. Tämä ei koske kolmipyöräisestä ajoneuvosta nousemista tehtävän aikana.
- Tehtäväkohtaiset hylkäysperusteet täyttyvät

Päätös käsittelykokeesta ja sen perustelut kerrotaan hakijalle suullisesti ja kirjallisesti.

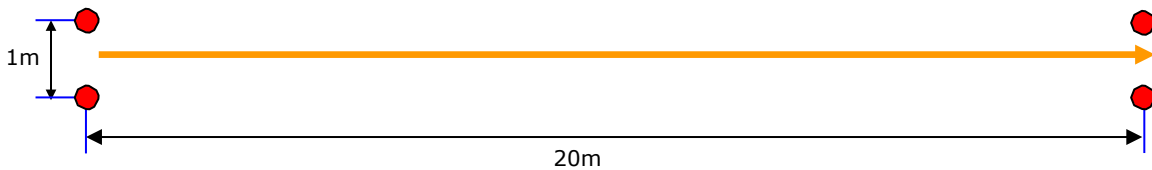
Liite 5 jatkuu

1.5. Kaksipyöräisen mopon AM/120 käsittelykokeen tehtävät

1.5.1. Hidasajo

Tehtävässä mitataan hakijan taitoa hallita ajoneuvo alhaisessa nopeudessa.

Tehtävässä on ajettava pienimmällä vaihteella, tarvittavia hallintalaitteita käyttäen. Nopeuden tulee olla sellainen, että tasapainoa joutuu "hakemaan" ohjauksella.



Tehtävän aikana ajokokeen vastaanottajan on tarkkailtava yleisesti ajon hallintalaitteiden käyttöä, tasapainoa, katseen suuntausta, ajoneuvon asentoa ja jalkojen asentoa jalkatapeilla tai jalkatuilla.

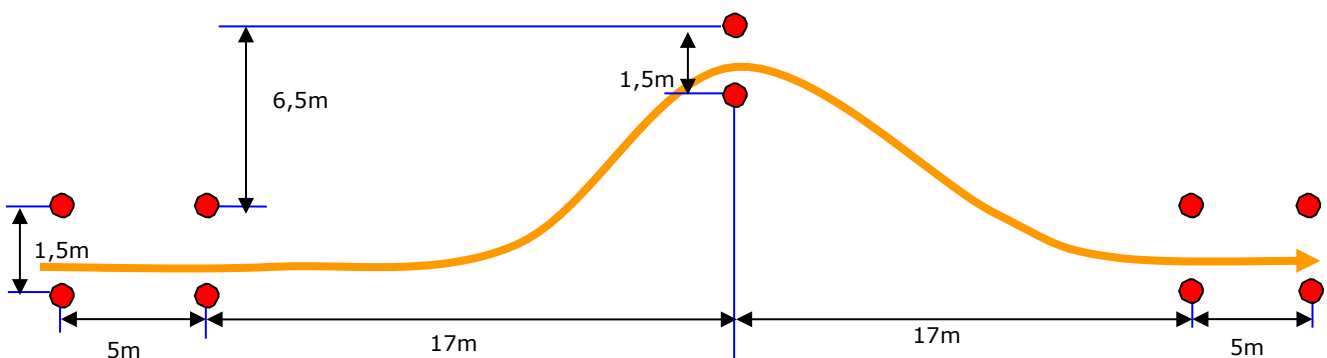
Suoritusta ei hyväksytä, jos ajoneuvo ryntäilee hallitsemattomasti.

1.5.2. Portit

Tehtävässä mitataan hakijan taitoa hallita ajoneuvo kaarreajossa.

Hakijalle varataan riittävästi matkaa tehtävän turvalliseen suorittamiseen. Kitkan ollessa pieni, tehtävän suoritusnopeutta on pienennettävä.

Tehtävä suoritetaan tasaisella 30 km/h nopeudella viimeiselle portille saakka.



Tehtävän aikana ajokokeen vastaanottajan on tarkkailtava erityisesti ajoneuvon asentoa, katseen suuntausta, tasapainoa ja ohjaustekniikkaa.

Suoritusta ei hyväksytä, jos nopeus on alle 30 km/h tai se vaihtelee suuresti.

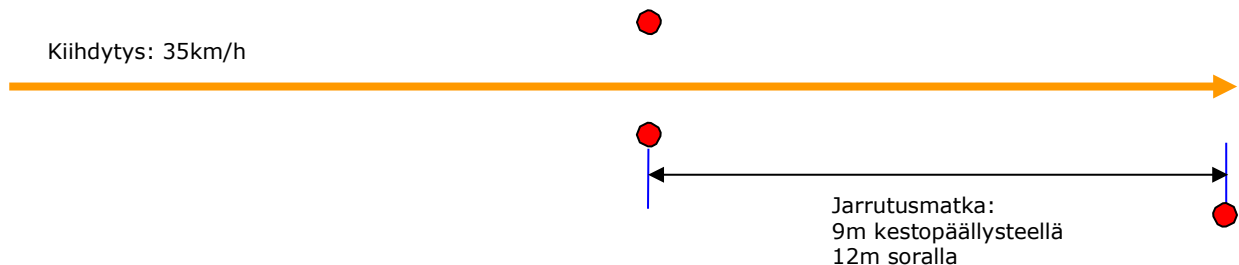
Liite 5 jatkuu

1.5.3. Hätäjarrutus

Tehtävässä mitataan hakijan kykyä pysäyttää ajoneuvo tehokkaasti ja hallitusti.

Hakijalle varataan riittävästi matkaa tehtävän turvalliseen suorittamiseen. Kitkan ollessa pieni tehtävän suoritusnopeutta on pienennettävä.

Tehtävässä kiihdytetään 35 km/h nopeuteen, josta pysäytys jarrutusalueella etu- ja takajarrua käyttäen. Ajoneuvon tulee pysähtyä hallitusti kestopäällysteellä 9 m ja soralla 12 m matkalla. Tehtävässä arvioidaan jarrutukseen käytettyä matkaa, ei jarrutuksen aloituskohtaa. Jarrutusmatkan päättymistä osoittava merkki sijoitetaan sivummalle, jarrutuslinjan ulkopuolelle.



Tehtävän aikana ajokokeen vastaanottajan on tarkkailtava erityisesti etu- ja takajarrun käyttöä, katseen suuntausta, ajoasentoa ja ajoneuvon asentoa.

Suoritusta ei hyväksytä, jos nopeus on jarrutuksen alkaessa alle 35 km/h.

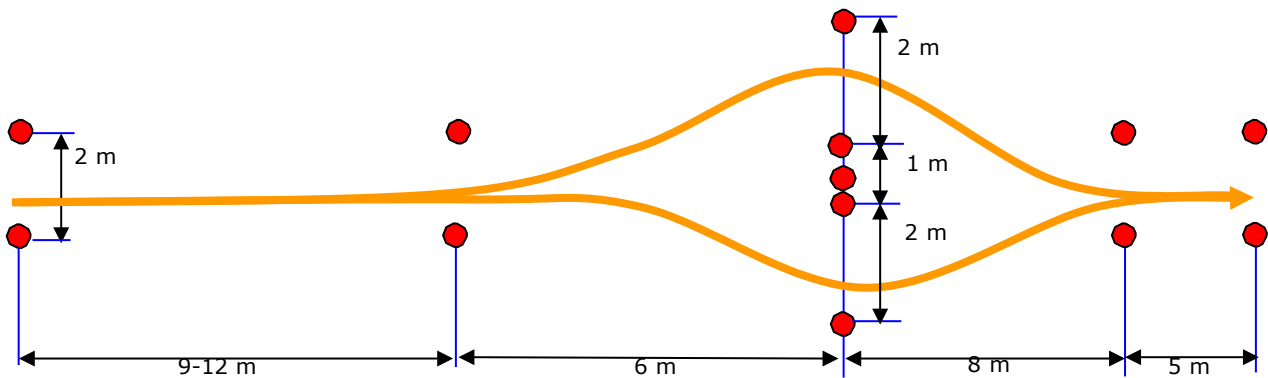
Takapyörän lukkiutuminen tai nouseminen maasta jarrutuksen aikana voi sisältyä hallittuun pysäyttämiseen.

Liite 5 jatkuu

1.6. Kolmipyöräisen mopon AM/120 käsittelykokeen tehtävät**1.6.1. Jarrutus**

Tehtävässä mitataan hakijan kykyä pysäyttää ajoneuvo tehokkaasti ja väistää este hallitusti. Hakijalle varataan riittävästi matkaa tehtävän turvalliseen suorittamiseen. Kitkan ollessa pieni tehtävän suoritusnopeutta on pienennettävä.

Tehtävässä kiihdytetään 35 km/h nopeuteen, josta jarrutus aloitetaan. Ajoneuvo on saatava pysähtymään hallitusti kestopäällysteellä 9 m ja soralla 12 m matkalla. Esteen leveys on 1 m ja se on sijoitettu keskelle ajolinjaa. Jarrutuksen loppuvaiheessa ajokokeen vastaanottaja näyttää taustapeilin kautta, kummalta puolelta este väistetään. Tästä jatketaan välittömästi esteen väistämiseen kuvan osoittamalla tavalla. Väistön jälkeen hakija palaa väistöä edeltäneelle ajolinjalle. Kaikkien porttien leveys on 2 m.



Tehtävän aikana ajokokeen vastaanottajan on tarkkailtava erityisesti jarrutuksen tehokkuutta ja katseen suuntausta.

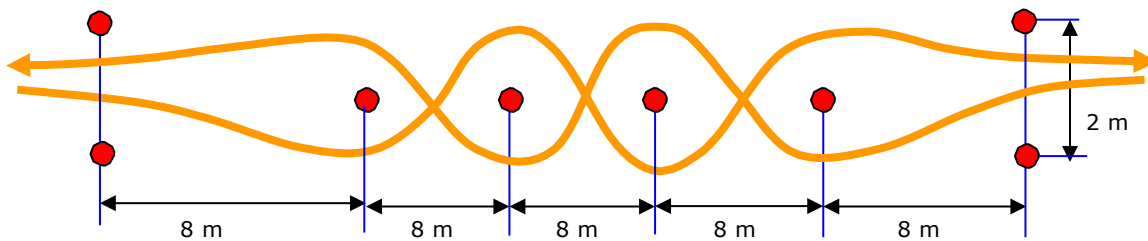
Suoritusta ei hyväksytä, jos nopeus on jarrutuksen alkaessa alle 35 km/h.

Liite 5 jatkuu

1.6.2. Pujottelu

Tehtävässä mitataan hakijan taitoa hallita ajoneuvon ulottuvuudet.

Tehtävässä pujotellaan 4 merkkiä kuvan mukaisesti molempiin suuntiin. Tehtävän aikana saa tarvittaessa korjata taaksepäin. Merkkien välimatka on 8 m. Porttien leveys on 2 m. Pujotteluun on oltava käytettävissä tilaa radan leveyssuunnassa vähintään 3 m radan keskilinjasta mitaten. Hakija saa valita, kummalta puolelta merkkiä tehtävä aloitetaan.



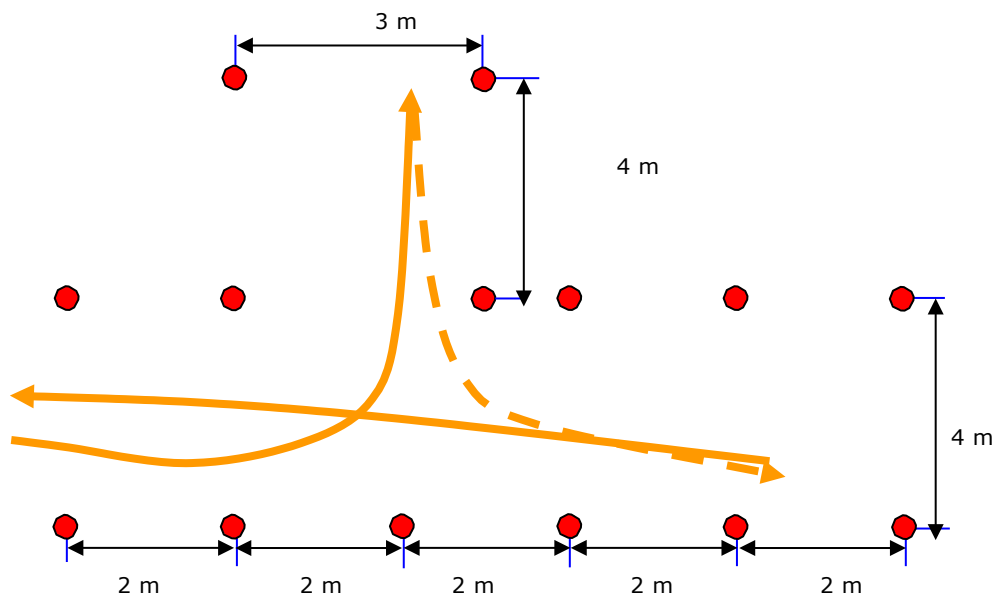
Tehtävän aikana ajokokeen vastaanottajan on tarkkailtava erityisesti ohjaustekniikkaa ja katseen suuntausta.

Liite 5 jatkuu

1.6.3. Peruutus

Tehtävässä mitataan hakijan taitoa kääntää ajoneuvo peruuttaen.

Tehtävässä ajoneuvo käännetään tulosuuntaan peruutusvaihdetta käyttäen. Tehtävän aikana saa korjata tarvittaessa eteen- ja taaksepäin. Mikäli ajoneuvossa ei ole peruutusvaihdetta, peruutustehdävää ei tehdä.



Tehtävän aikana ajokokeen vastaanottajan on tarkkailtava erityisesti katseen suuntausta ja ohjaustekniikkaa.

Liite 5 jatkuu

2. A1-, A2- ja A-luokka

Erillinen käsittelykoe on osa ajokoetta myös harjoituslupaa haettaessa ja se tulee suorittaa hyväksytysti ennen ajokoetta liikenteessä ajettavaa osuutta. Käsittelykokeen luonteesta johdettua voidaan kokeeseen ottaa useampia hakijoita kerralla.

2.1. Käytettävä alue

Käsittelykoe on suoritettava mahdollisuuksien mukaan muulta liikenteeltä suljetulla ja tarkoitukseen soveltuvalla alueella. Tehtävät suoritetaan kovalla alustalla, mieluiten kestopäällysteellä. Hakijan on annettava kokeilla ajamalla jarrutuspaikan kitkaa ennen käsittelykokeen aloittamista.

2.2. Merkitseminen

Tehtävien suorittamiseen käytettävien ratojen pituus ja leveys mitataan käytettävien merkkien keskikohtien etäisyyksinä. Vaikeissa olosuhteissa voi ajokoetta vastaanottaja harkintansa mukaan muuttaa tehtävien mitoitus.

Tehtävien merkitsemiseen on käytettävä pyöreäpohjaisia merkkejä, joiden korkeus on enintään 60 mm ja halkaisija enintään 200 mm. Merkitseminen on tehtävä kuvissa esitetyllä tavalla, eikä muita merkitsemisvälineitä saa käyttää.

2.3. Nopeuden mittaaminen

Tehtävässä vaadittava miniminopeus mitataan tarvittaessa nopeuden mittaamiseen tarkoitettulla laitteella.

2.4. Tehtävät ja niiden suorittaminen

Käsittelykoe koostuu kuudesta tehtävästä:

- Hidasajo
- Pujottelu
- Väistö
- Portit
- Jarrutus
- Hätäjarrutus

Kaikki tehtävät on suoritettava istuen, jalat jalkatapeilla. Hakijan tulee osata laittaa ja ottaa moottoripyörä pois seisontatueltä sekä taluttaa pyörää. Yksi tehtävistä on aloitettava siten, että lähtötilanteessa moottoripyörä on moottori sammutettuna seisontatuen varassa. Hakija ottaa pyörän pois seisontatueltä ja taluttaa pyörällä U-käännöksen aiotun tehtävän aloituspisteeseen.

Liite 5 jatkuu

2.5. Tehtävien arviointi ja päätös

Jos ajokokeen vastaanottaja arvioi hakijan suorituksen olevan vaaraksi itselleen tai muille, hänen on välittömästi keskeytettävä käsittelykoe. Keskeytyksestä seuraa aina kokeen hylkääminen.

Jokaista tehtävää saa yrittää kaksi kertaa. Mikäli molemmat yritykset epäonnistuvat, on käsittelykoe hylättävä. Poikkeuksena sallitaan kolmas yrityskerta jos ongelmana on ainoastaan se, että hakija ei löydä tehtävän oikeaa suoritusnopeutta (ei koske hidasajoa).

Hyväksyttävässä käsittelykokeessa kosketusta merkkeihin ei sallita, hakija ei saa koskettaa jalallaan maata suorituksen aikana muussa kuin jarrutustehtävässä, eikä pyörällä alueen reunaan.

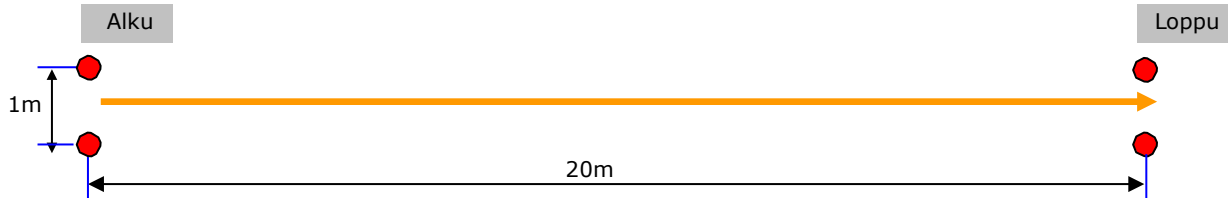
Päätös käsittelykokeesta kerrotaan hakijalle ennen liikenteessä ajettavaa kokeen osaa. Hyläystä käsittelykokeesta annetaan kirjallinen palaute.

Liite 5 jatkuu

2.6. Käsittelykokeen tehtävät

2.6.1. Hidasajo

Tehtävässä mitataan hakijan taitoa hallita moottoripyörä alhaisessa nopeudessa.



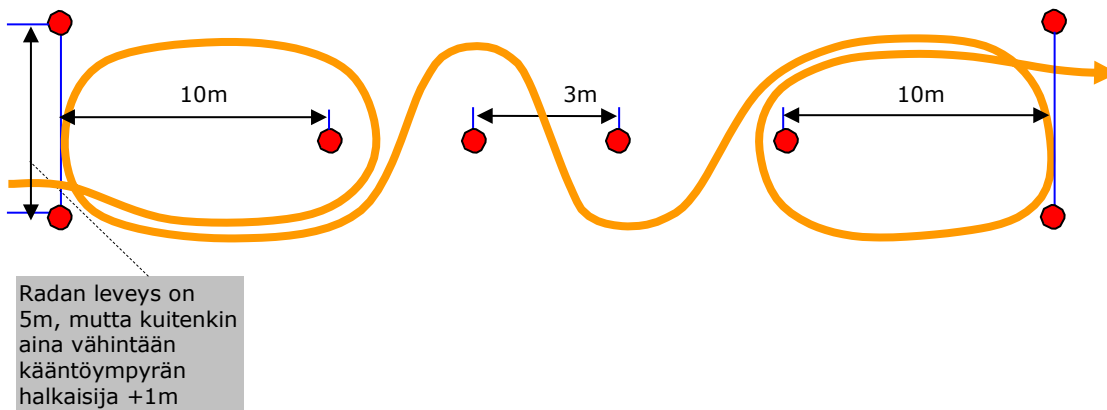
Tehtävässä on ajettava pienimmällä vaihteella ja käytettävä hitaampaa nopeutta, tarvittavia hallintalaitteita käyttäen, kuin tehtävässä käytettävä moottoripyörä kulkisi tyhjäkäynnillä kytkin ylhäällä.

Tehtävän aikana ajokokeen vastaanottajan on tarkkailtava erityisesti kytkimen käyttöä yhdessä jarrun kanssa, tasapainoa, katseen suuntausta, moottoripyörän asentoa ja jalkojen asentoa jalkatapeilla.

Liite 5 jatkuu

2.6.2. Pujottelu

Tehtävässä mitataan hakijan taitoa kääntää moottoripyöräänsä alhaisella nopeudella.



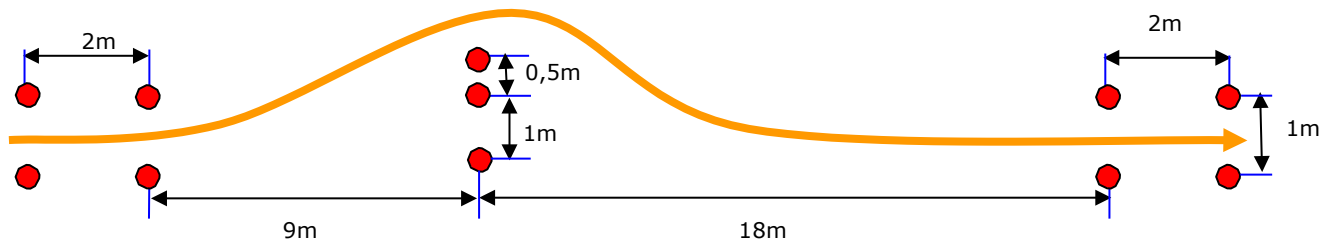
Tehtävässä pujotellaan 4 merkkiä kuvan mukaisesti. Merkkien välimatka on 3 m. Pujotteluradan leveys on vähintään 5 m. A2- ja A-luokassa kääntöympyrän halkaisija +2 m. Ajokokeen vastaanottaja varmistaa tarvittaessa radan leveyden kokeilemalla. Hakija saa valita, kummalta puolelta merkkiä tehtävä aloitetaan.

Tehtävän aikana ajokokeen vastaanottajan on tarkkailtava jarrun ja mahdollisen kytkimen käyttöä, tasapainoa, katseen suuntausta, moottoripyörän asentoa ja jalkojen asentoa jalkatapeilla.

Liite 5 jatkuu

2.6.3. Väistö

Tehtävässä mitataan hakijan taitoa väistää este turvallisesti.



Lähtöpaikalta kiihdytys nopeuteen 50 km/h:ssa. Hakijalle varataan riittävä matka suorittaa kiihdytys turvallisesti. Hakija väistää esteen ja palaa väistöä edeltäneelle ajolinjalle. Ajokokeen vastaanottaja päättää ennen koetta, kummalta puolelta hakija väistää esteen. Porttien leveys on 1 m.

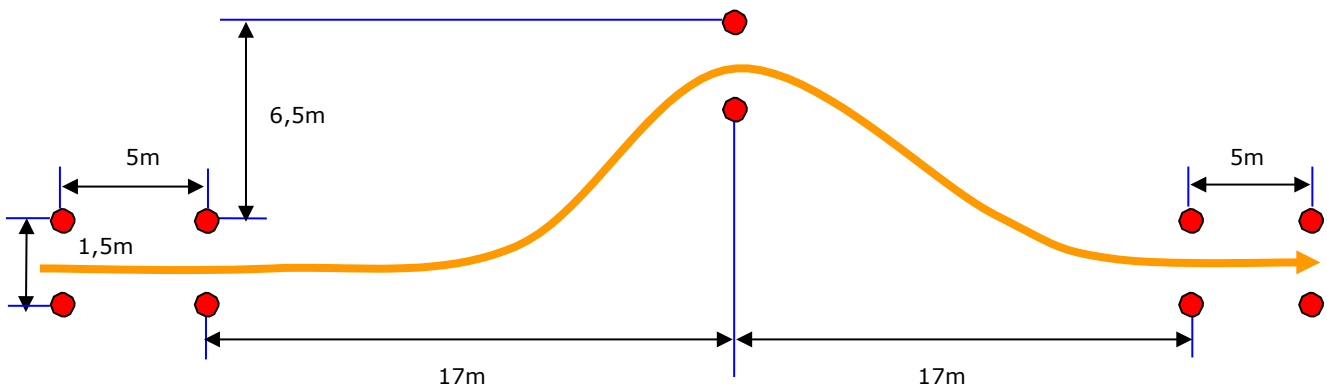
Tehtävän aikana Ajokokeen vastaanottajan on tarkkailtava erityisesti moottoripyörän asentoa, katseen suuntausta, tasapainoa, ohjaustekniikkaa ja vaihteiden käsittelyä.

Suoritusta ei hyväksytä, jos nopeus on esteen kohdalla alle 50 km/h. Väistö tulee tehdä jarruttamatta.

Liite 5 jatkuu

2.6.4. Portit

Tehtävässä mitataan hakijan taitoa hallita moottoripyörä kaarreaajossa. Tehtävä suoritetaan viimeiselle portille saakka tasaisella 30 km/h nopeudella 2- tai 3- vaihdetta käyttäen. Kun nopeus mitataan nopeuden mittaamiseen tarkoitettulla laitteella, mittaus suoritetaan vain tehtävän keskimmaisella portilla. Hakijalle varataan riittävä matka suorittaa kiihdytys turvallisesti. Porttien leveys on 1,5 m.



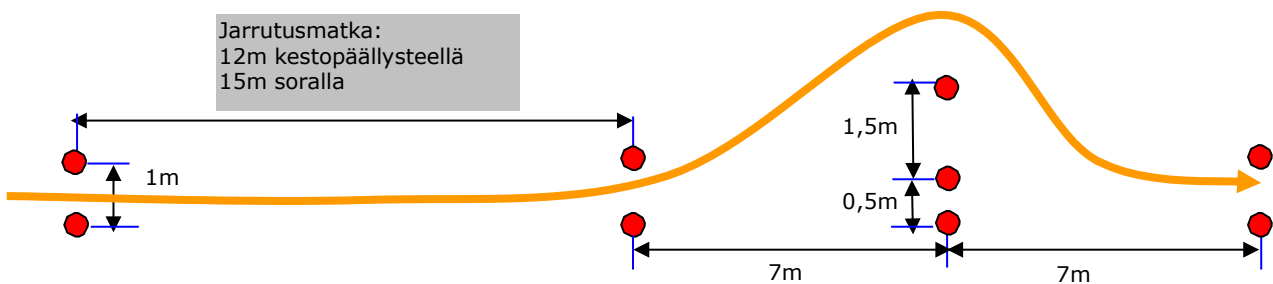
Tehtävän aikana ajokokeen vastaanottajan on tarkkailtava erityisesti moottoripyörän asentoa, katseen suuntausta, tasapainoa, ohjaustekniikkaa ja vaihteiden käsittelyä. Suoritusta ei hyväksytä, jos nopeus on alle 30 km/h tai se vaihtelee suuresti.

Liite 5 jatkuu

2.6.5. Jarrutus

Tehtävässä mitataan hakijan kykyä väistää este hallitusti ja pysäyttää moottoripyörä tehokkaasti.

Tehtävässä kiihdytys suoritetaan käyttäen vähintään 2- tai 3- vaihdetta. Hakijalle varataan riittävä matka suorittaa kiihdytys turvallisesti. Jarrutus aloitetaan 40km/h nopeudesta. Kitkan ollessa pieni jarrutusmatkaa on pidennettävä. Jarrutuksen aikana vaihdetaan alimmalle vaihteelle ja pyörä pysäytetään. Jalka käy maassa pysähtymisen merkiksi. Tästä jatketaan välittömästi esteen väistämiseen kuvan osoittamalla tavalla. Hakija väistää esteen ja palaa väistöä edeltäneelle ajolinjalle. Porttien leveys on 1 m.



Tehtävän aikana ajokokeen vastaanottajan on tarkkailtava erityisesti etu- ja takajarrun käyttöä, katseen suuntausta ja moottoripyörän asentoa.

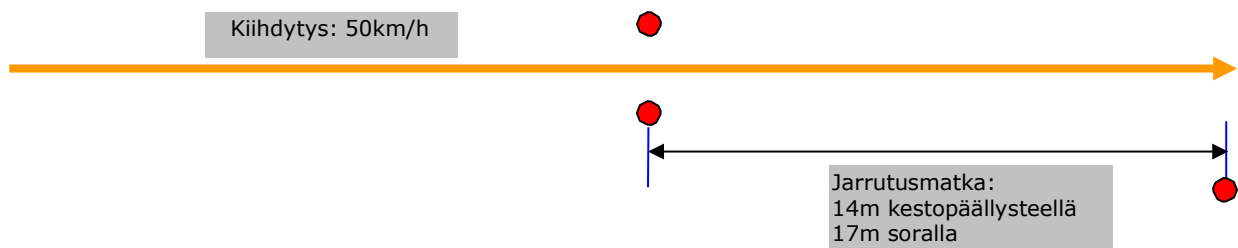
Suoritusta ei hyväksytä, jos nopeus on jarrutuksen alkaessa alle 40 km/h.

Liite 5 jatkuu

2.6.6. Hätäjarrutus

Tehtävässä mitataan hakijan kykyä pysäyttää moottoripyörä tehokkaasti ja hallitusti.

Lähtöpaikalta kiihdytys 50 km/h nopeuteen, josta pysäytys jarrutusalueella etu- ja takajarrua käyttäen. Hakijalle varataan riittävä matka suorittaa kiihdytys turvallisesti. Moottoripyörän tulee pysähtyä hallitusti kestopäällysteellä 14 m ja soralla 17 m matkalla. Tehtävässä arvioidaan jarrutukseen käytettyä matkaa, ei jarrutuksen aloituskohtaa. Kitkan ollessa pieni jarrutusmatkaa on pidennettävä. Jarrutusmatkan päättymistä osoittava merkki sijoitetaan sivumalle, jarrutuslinjan ulkopuolelle.



Tehtävän aikana ajokokeen vastaanottajan on tarkkailtava erityisesti etu- ja takajarrun käyttöä, katseen suuntausta ja moottoripyörän asentoa.

Suoritusta ei hyväksytä, jos nopeus jarrutuksen alkaessa on alle 50 km/h. Takapyörän lukkiutuminen tai nouseminen maasta jarrutuksen aikana voi sisältyä hallittuun pysäyttämiseen.

Liite 6 **Käsittelykoe luokissa T, LT, BE, C1E, CE, D1E ja DE**

Käsittelykokeeseen kuuluvat tehtävät on suoritettava peräkkäin, tämän liitteen mukaisessa järjestyksessä.

1. Käytettävä alue

Käsittelykoe on suoritettava mahdollisuuksien mukaan muulta liikenteeltä suljetulla ja tarkoitukseen soveltuvalla alueella.

2. Merkitseminen

Käytettävien ratojen pituus ja leveys on mitattava käytössä olevien kartioiden reunojen välisinä etäisyyksinä. Suorituspaikat on merkittävä selvästi riittävän monella kartiolla. Kulmaperuuksissa sisäkulman kartion on erotuttava selvästi muista kartioista.

3. Ajokokeen vastaanottajan sijoittuminen

Ajokokeen vastaanottajan on arvioitava käsittelykoetta ajoneuvon ulkopuolelta, sijoittumalla siten, että hän pystyy tarvittaessa antamaan hakijalle pysähtymismerkin, jos tehtävän suorittamisesta aiheutuu ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän rikkoontumisvaaraa tai muuta vaaraa.

4. Tehtävien arviointi ja päätös

Yrityskertoja ei rajoiteta ja ajoneuvosta saa nousta tarvittaessa ulos. Jos ajokokeen vastaanottaja arvioi hakijan suorituksen olevan vaaraksi itselleen tai muille, hänen on välittömästi keskeytettävä käsittelykoe. Käsittelykoe on myös keskeytettävä, jos on ilmeinen ajoneuvon rikkoontumisvaara. Keskeytyksestä seuraa aina käsittelykokeen hylkääminen.

Päätös käsittelykokeesta on kerrottava hakijalle käsittelykokeen loppukeskustelussa. Käsittelykokeesta on annettava kirjallinen päätös ja palaute.

Liite 6 jatkuu

5.4. Käsittelykokeen hyväksyminen

- Hakija suorittaa kohdassa 5.1 mainitut tehtävät 10 minuutin kuluessa
- Hakija osoittaa käsittelykokeen tehtävissä hallitsevansa turvallisesti ajoneuvoyhdistelmää ja välttää liian jyrkkiä kääntökulmia.
- Hakijan on osoittanut, että perävaunun paino on vetolaitteen lukituksen varassa
- Hakija toimii niin, että ajoneuvoyhdistelmän rikkoontumisvaaraa ei ole
- Kartioon koskettamista ei tapahdu
- Ajoneuvoyhdistelmä pysyy merkittyjen rajojen sisäpuolella. Mikäli traktorissa on etukuormaaja, saa etukuormaaja ylittää alueen rajat, mutta kartioihin koskettamista ei saa tapahtua

Liite 6 jatkuu

6. BE- luokka

Käsittelykokeen tehtävien tavoitteena on, että hakija osoittaa hallitsevansa ajoneuvoyhdistelmää turvallisesti ja kalustoa vaarantamatta.

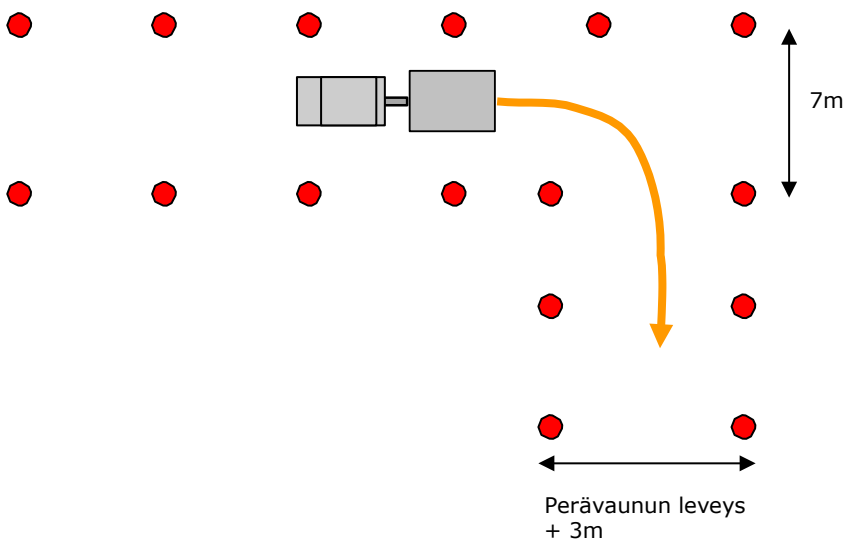
6.1. Tehtävät ja niiden suorittaminen

Käsittelykoe koostuu kolmesta tehtävästä:

1. Kulmaperuutus
2. Perävaunun irrottaminen
3. Perävaunun kytkeminen vetoautoon

6.2. Kulmaperuutus

Kulmaperuutus tehdään alla olevan kuvan mukaisesti. Lähtötilanteessa yhdistelmä on kokonaan lähtökäytävässä risteyksen ulkopuolella, mutta sen ei tarvitse olla suorassa. Lopputilanteessa yhdistelmä on kokonaan kohdekäytävässä. Lähtökäytävän leveys on 7 m ja kohdekäytävän leveys on perävaunun leveys lisättynä 3 m.



6.3. Perävaunun irrottaminen

Perävaunu irrotetaan vetoautosta. Vetoautoa ajetaan kulman ympäri siten, että ajoneuvo on kokonaan risteyksen ulkopuolella.

6.4. Perävaunun kytkeminen vetoautoon

Hakija peruuttaa vetoauton samalle linjalle perävaunun kanssa ja suorittaa kytkennän.

Liite 6 jatkuu

6.5. Käsittelykokeen hyväksyminen

- Hakija suorittaa kohdassa 6.1 mainitut tehtävät 15 minuutin kuluessa
- Hakija osoittaa käsittelykokeen tehtävissä hallitsevansa turvallisesti ajoneuvoyhdistelmää ja välttää liian jyrkkiä kääntökulmia
- Hakija toimii niin, että ajoneuvoyhdistelmän rikkoontumisvaaraa ei ole
- Kartioon koskettamista ei tapahdu
- Yhdistelmä pysyy merkittyjen rajojen sisäpuolella
- Hakija varmistaa ennen irrotusta, että perävaunu pysyy paikallaan irrotuksen jälkeen
- Hakija suorittaa kytkennän turvallisesti aiheuttamatta yhdistelmän rikkoontumisvaaraa
- Hakija varmistaa jarrut, kytkentämekanismit ja kytkennän silmämääräisesti sekä vetoautoa liikuttamalla
- Hakija varmistaa perävaunun valojen toiminnan ja sähkökytkennät
- Hakija tarkastaa ajoneuvon kuormaamiseen liittyviä turvallisuustekijöitä:
 - kuormatila ja peitteet
 - ajoneuvoyhdistelmän ovet ja ohjaamon lukitus
 - kuormaustapa ja kuorman varmistaminen

Liite 6 jatkuu

7.3. Perävaunun irrottaminen

Peruutuksen päätteeksi yhdistelmä pysäköidään. Kytkentä irrotetaan. Vetoautoa ajetaan kulman ympäri siten, että ajoneuvo on kokonaan risteuksen ulkopuolella

7.4. Perävaunun kytkeminen vetoautoon

Vetoauto peruutetaan samalle linjalle perävaunun kanssa ja kytketään perävaunuun.

7.5. Käsittelykokeen hyväksyminen

- Hakija suorittaa kohdassa 7.1 mainitut tehtävät 15 minuutin kuluessa
- Hakija osoittaa käsittelytehtävissä hallitsevansa turvallisesti ajoneuvoyhdistelmää ja välttää liian jyrkkiä käänkökulmia
- Hakija toimii niin, että ajoneuvoyhdistelmän rikkoontumisvaaraa ei ole
- Yhdistelmä pysyy merkittyjen rajojen sisäpuolella
- Kartioon koskettamista ei tapahdu
- Hakija varmistaa ennen perävaunun irrotusta pyöräkiiloilla tai muulla luotettavalla tavalla, että perävaunu pysyy paikallaan irrottamisen jälkeen ja kytkennän aikana
- Hakija asettaa irrotuksen yhteydessä sähkö-, ilma- ja mahdolliset muut johdot niin, etteivät ne pääse maassa likaantumaan ja aiheuttamaan kytkennän jälkeen häiriöitä perävaunun laitteissa
- Hakija suorittaa kytkennän turvallisesti aiheuttamatta yhdistelmälle rikkoontumisvaaraa
- Hakija varmistaa jarrut, kytkentämekanismit ja kytkennän silmämääräisesti sekä vetoautoa liikuttamalla
- Hakija tarkastaa perävaunun valojen toiminnan ja sähkökytkennät
- Hakija tarkastaa öljyt, nesteet
- Hakija tarkastaa ajoneuvoyhdistelmän kuormaukseen liittyviä turvallisuustekijöitä:
 - kuormatila, peitteet, kuormatilan ovet
 - kuormausmekanismi ja ohjaamon lukitus (tarvittaessa)
 - kuormaustapa ja kuorman varmistaminen
- Hakija tarkastaa jarru- ja ohjaustehostinjärjestelmän, pyörän mutterit ja lokasuojat
- Hakija tarkastaa tuulilasin, ikkunoiden ja tuulilasinpyyhkimien kunnan
- Hakija tarkastaa Ilmanpaineen, ilmasäiliöt, jousituksen
- Hakija osaa toteuttaa ajoneuvon turvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä (vain D1E-luokka):
 - korin, käyttöovien ja hätäpoistumisteiden käyttö
 - ensiapuvälineiden, sammutuslaitteiden ja muiden turvalaitteiden valvonta
- Hakija hallitsee kojetaulun tarkistamisen ja käytön, mukaan luettuna neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3821/85 (tieliikenteen valvontalaitteista) määritellyt valvontalaitteet.

Liite 6 jatkuu

8. CE- luokan puoliperävaunuyhdistelmä

Käsittelykokeen tehtävien tavoitteena on, että hakija osoittaa hallitsevansa ajoneuvoyhdistelmää turvallisesti ja kalustoa vaarantamatta.

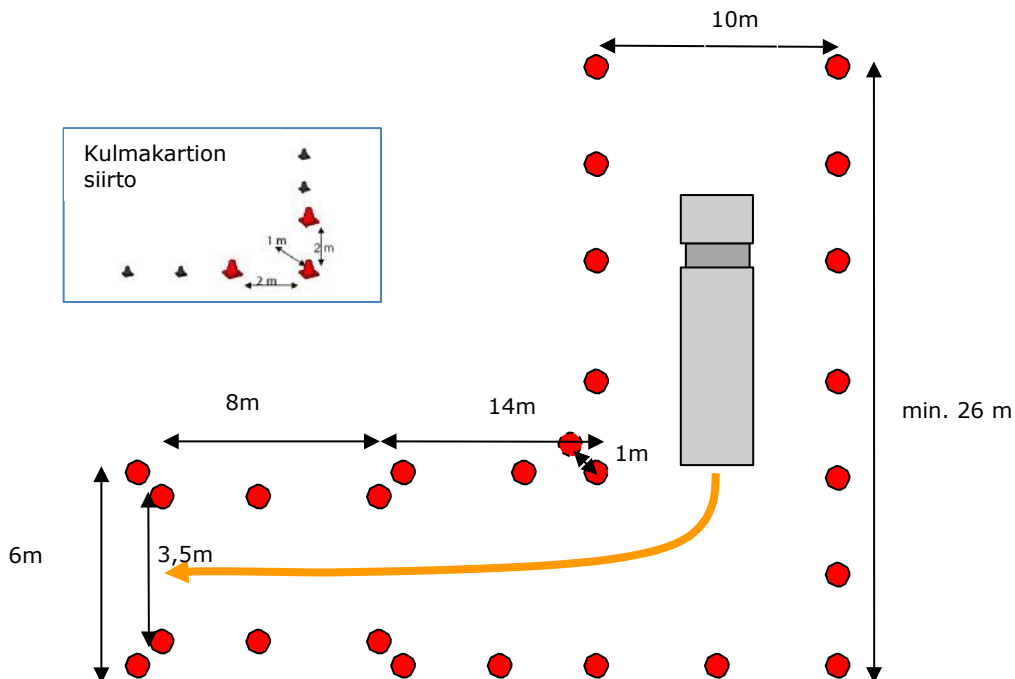
8.1. Tehtävät ja niiden suorittaminen

Käsittelykoe koostuu kolmesta tehtävästä:

1. Kulmaperuutus
2. Perävaunun irrottaminen
3. Perävaunun kytkeminen vetoautoon

8.2. Kulmaperuutus

Yhdistelmä peruutetaan alla olevan kuvan mukaisesti kulman ympäri. Lähtötilanteessa yhdistelmän tulee olla kokonaan lähtökäytävässä risteyksen ulkopuolella, mutta yhdistelmän ei tarvitse olla suorassa. Yhdistelmä peruutetaan kohdekäytävän kavennettuun osaan niin pitkälle, että vähintään vetoauton vetävä akseli on kavennusportin ensimmäisten kartioiden kohdalla. Kavennus on sivusuunnassa kohdekäytävän keskellä



Jos CE- luokan puoliperävaunuyhdistelmän vetoauton etuakselin ja vetoakselin väli ylittää 3,65 m, siirretään kulmakartiota kuvan mukaisesti.

Liite 6 jatkuu

8.3. Perävaunun irrottaminen

Peruutuksen päätteeksi yhdistelmä pysäköidään ja kytkentä irrotetaan. Vetoautoa ajetaan kulman ympäri siten, että ajoneuvo on kokonaan risteuksen ulkopuolella

8.4. Perävaunun kytkeminen vetoautoon

Vetoauto peruutetaan samalle linjalle perävaunun kanssa ja kytketään perävaunuun.

8.5. Käsittelykokeen hyväksyminen

- Hakija suorittaa kohdassa 8.1 mainitut tehtävät 15 minuutin kuluessa
- Hakija osoittaa käsittelytehtävissä hallitsevansa turvallisesti ajoneuvoyhdistelmää ja välttää liian jyrkkiä käänkökulmia
- Hakija toimii niin, että ajoneuvoyhdistelmän rikkoontumisvaaraa ei ole
- Yhdistelmä pysyy merkittyjen rajojen sisäpuolella
- Kartioon koskettamista ei tapahdu
- Hakija varmistaa ennen perävaunun irrotusta pyöräkiiloilla tai muulla luotettavalla tavalla, että perävaunu pysyy paikallaan irrottamisen jälkeen ja kytkennän aikana
- Hakija asettaa irrotuksen yhteydessä sähkö-, ilma- ja mahdolliset muut johdot niin, etteivät ne pääse maassa likaantumaan ja aiheuttamaan kytkennän jälkeen häiriöitä perävaunun laitteissa
- Hakija suorittaa kytkennän turvallisesti aiheuttamatta yhdistelmälle rikkoontumisvaaraa
- Hakija varmistaa jarrut, kytkentämekanismit ja kytkennän silmä määräisesti sekä vetoautoa liikuttamalla
- Hakija tarkastaa perävaunun valojen toiminnan ja sähkökytkennät
- Hakija tarkastaa öljyt ja nesteet
- Hakija tarkastaa ajoneuvoyhdistelmän kuormaukseen liittyviä turvallisuustekijöitä:
 - kuormatila, peitteet, kuormatilan ovet
 - kuormausmekanismi ja ohjaamon lukitus (tarvittaessa)
 - kuormaustapa ja kuorman varmistaminen
- Hakija tarkastaa jarru- ja ohjaustehostinjärjestelmän, pyörän mutterit ja lokasuojat
- Hakija tarkastaa tuulilasin, ikkunoiden ja tuulilasinpyyhkimien kunnon
- Hakija tarkastaa ilmanpaineen, ilmasäiliöt, jousituksen
- Hakija hallitsee kojetaulun tarkistamisen ja käytön, mukaan luettuna neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3821/85 (tieliikenteen valvontalaitteista) määritellyt valvontalaitteet

Liite 6 jatkuu

9. CE- ja DE- luokkien ajoneuvoyhdistelmät

Käsittelykokeen tehtävien tavoitteena on, että hakija osoittaa hallitsevansa ajoneuvoyhdistelmää turvallisesti ja kalustoa vaarantamatta.

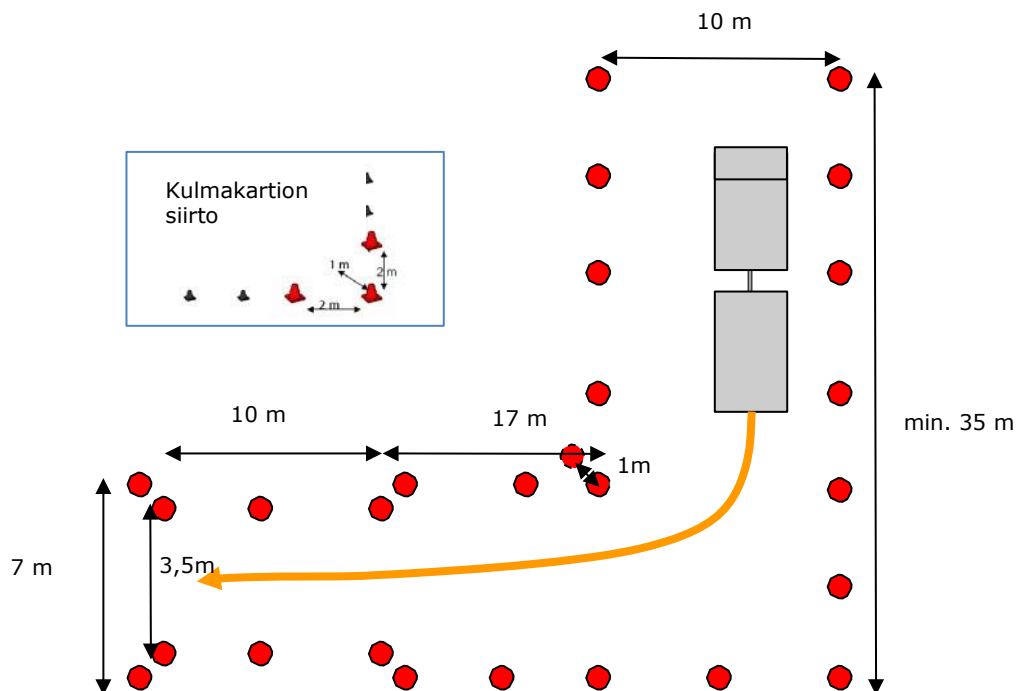
9.1. Tehtävät ja niiden suorittaminen

Käsittelykoe koostuu kolmesta tehtävästä:

1. Kulmaperuutus
2. Perävaunun irrottaminen
3. Perävaunun kytkeminen vetoautoon

9.2. Kulmaperuutus

Yhdistelmä peruutetaan kuvan mukaisesti kulman ympäri. Lähtötilanteessa ajoneuvoyhdistelmän tulee olla kokonaan lähtökäytävässä risteyksen ulkopuolella, mutta yhdistelmän ei tarvitse olla kuvan mukaisesti suorassa. Yhdistelmä peruutetaan kohdekäytävän kavennettuun osaan niin pitkälle, että perävaunu on kokonaan kohdekäytävän kavennetussa osassa. Kohdekäytävän kavennettu osa on sivusuunnassa kohdekäytävän keskellä. Jos CE- luokan varsinainen perävaunuyhdistelmä on yli 20 m pitkä, siirretään kulmakartiota kuvan mukaisesti.



Enintään 22 m pitkällä CE- luokan ajoneuvoyhdistelmillä radan mitat ovat kuvan mukaiset. Yli 22 m pitkällä CE- luokan ja kaikilla DE- luokan ajoneuvoyhdistelmillä lähtökäytävän leveys on 11 m ja kohdekäytävän leveys 8,5 m.

Liite 6 jatkuu

9.3. Perävaunun irrottaminen

Peruutuksen päätteeksi yhdistelmä pysäköidään ja kytkentä irrotetaan. Vetoautoa ajetaan kulman ympäri siten, että ajoneuvo on kokonaan risteuksen ulkopuolella.

9.4. Perävaunun kytkeminen vetoautoon

Vetoauto peruutetaan samalle linjalle perävaunun kanssa ja kytketään perävaunuun.

9.5. Käsittelykokeen hyväksyminen

- Hakija suorittaa kohdassa 9.1 mainitut tehtävät 15 minuutin kuluessa
- Hakija osoittaa käsittelytehtävissä hallitsevansa turvallisesti ajoneuvoyhdistelmää ja välttää liian jyrkkiä käänkökulmia
- Hakija toimii niin, että ajoneuvoyhdistelmän rikkoontumisvaaraa ei ole
- Yhdistelmä pysyy merkittyjen rajojen sisäpuolella
- Kartioon koskettamista ei tapahdu
- Hakija varmistaa ennen perävaunun irrotusta pyöräkiiloilla tai muulla luotettavalla tavalla, että perävaunu pysyy paikallaan irrottamisen jälkeen ja kytkennän aikana
- Hakija asettaa irrotuksen yhteydessä sähkö-, ilma- ja mahdolliset muut johdot niin, etteivät ne pääse maassa likaantumaan ja aiheuttamaan kytkennän jälkeen häiriöitä perävaunun laitteissa
- Hakija suorittaa kytkennän turvallisesti aiheuttamatta yhdistelmälle rikkoontumisvaaraa
- Hakija varmistaa jarrut, kytkentämekanismit ja kytkennän silmämääräisesti sekä vetoautoa liikuttamalla
- Hakija tarkastaa perävaunun valojen toiminnan ja sähkökytkennät
- Hakija tarkastaa öljyt ja nesteet
- Hakija tarkastaa ajoneuvoyhdistelmän kuormaukseen liittyviä turvallisuustekijöitä:
 - kuormatila, peitteet, kuormatilan ovet
 - kuormaustapa ja kuorman varmistaminen
- Hakija tarkastaa jarru- ja ohjaustehostinjärjestelmän, pyörän mutterit ja lokasuojat
- Hakija tarkastaa tuulilasin, ikkunoiden ja tuulilasinpyyhkimien kunnon
- Hakija tarkastaa ilmanpaineen, ilmasäiliöt, jousituksen
- Hakija osaa toteuttaa ajoneuvon turvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä (vain DE - luokka):
 - korin, käyttöovien ja hätäpoistumisteiden käyttö
 - ensiapuvälineiden, sammutuslaitteiden ja muiden turvalaitteiden valvonta
- Hakija hallitsee kojetaulun tarkistamisen ja käytön, mukaan luettuna neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3821/85 (tieliikenteen valvontalaitteista) määritellyt valvontalaitteet

Liite 7 Ajamisen perustaidot luokissa AM/121, A1, A2, A ja B

1. Havainnointi A

Havainnoinnissa on kysymys asioiden aktiivisesta etsimisestä ja poimimisesta. Havainnointivirheet lisäävät onnettomuusriskiä. Vaaratilanteet ja konfliktit aiheutuvat usein puutteellisesta havainnoinnista. Hakijan on havainnoitava aktiivisesti kaikkiin suuntiin sekä ajoneuvon sisälle. Havainnointia voidaan arvioida hakijan katseen suuntaamisen ja peilien käytön perusteella.

Esimerkkejä toimintavirheistä:

- Katse suunnataan liian lähelle eteen, mikä vaikeuttaa ajamisen ennakkointia.
- Taaksepäin havainnointia ei suoriteta hidastettaessa.
- Lasien huurtumista sateella ei havaita.
- Kadun reunasta liikkeelle lähdettäessä takaa tulevaa liikennettä ei tarkisteta. Ns. sokeaa kulmaa tarkistettaessa ei käännetä päätä.
- Kaistan vaihtamiseen ja ohittamiseen ei varata riittävästi tilaa (Taustapeilistä tulee tarkistaa, että takana ajava ei aio samanaikaisesti siirtyä samalle kaistalle. Sivupeilistä tulee tarkistaa, että kaista on vapaa. Sokea kulma tarkistetaan päätä kääntämällä. Tarkistusten tekeminen ei saa vaikuttaa eteenpäin tapahtuvaan havainnointiin).
- Risteysajossa hakija ei havaitse väistämisvelvollisia tulosuuntia tai ei varaudu muiden tienkäyttäjien mahdollisiin väistämisvelvollisuuden laiminlyönteihin (Hänen on havaittava ajoneuvot risteysalueella sekä nähtävä riittävän kauas risteävälle tielle. Rautatietä ylitettäessä on erityisesti huolehdittava näkemien riittävydestä).
- Käännyttäessä suojatien tai erillisen kevyen liikenteen väylän liikennettä ei varmisteta päätä kääntämällä.

Havainnointiin liittyvät, aina konfliktiksi merkittävät tilanteet:

- Kaistan vaihtaminen tai vaihtuminen ilman havainnointia.
- Havainnointivirheestä aiheutuva väistämisvelvollisuuden laiminlyönti, kun ajokokeen vastaanottaja puuttuu hakijan ajamiseen vaaran välttämiseksi tai etuajo-oikeudetun ajoneuvon kuljettaja joutuu luopumaan etuajo-oikeudestaan.
- Risteystä tms. tilannetta lähestyessä hakija ei havaitse näkemäestettä, ja ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon.
- Hakija ei huomioi pysäkiltä lähdössä olevaa linja-autoa nopeusrajoituksen ollessa enintään 60 km/h ja ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon vaaran ja vahingon välttämiseksi.

Liite 7 jatkuu

2. Arviointi B

Arviointi seuraa havainnointia, ja onnistunut arviointi edellyttää riittävää havainnointia. Oikean arvioinnin tuloksena on tavallisesti hätäilyltä välttyminen. Arviointivirheestä onkin kysymys, kun hakija on havainnoinut aivan oikein, mutta sitten arvioinut liikennetilanteen väärin. Useimmiten tilannetta pyritään korjaamaan joillakin hätäisillä ratkaisuilla. Myös hakijan tunnetilojen muutokset vaativat arviointia siksi, että ne voivat lisätä onnettomuusriskiä.

Esimerkkejä toimintavirheistä:

- Väistämisvelvollisuutta ei noudateta.
- Hakija ei osaa arvioida turvallista etäisyyttä muihin tienkäyttäjiin.
- Kaistaa vaihdettaessa oma kaista tai se kaista, jolle aiotaan vaihtaa, ei ole riittävän pitkälle vapaa.
- Käännyttäessä arvioidaan väärin kääntymiseen tarvittava aika. Kääntymisestä aiheutuu haittaa tai vaaraa itselle tai muille tienkäyttäjille.

Arviointiin liittyvät, aina konfliktiksi merkittävät tilanteet:

- Hakija väistämisvelvollisena havaitsee lähestyvän ajoneuvon, mutta arvioi sen nopeuden ja etäisyyden väärin. Suorituksen jatkaminen johtaisi vaaratilanteeseen tai etuajo-oikeutetun ajoneuvon kuljettaja olisi pakotettu luopumaan etuajo-oikeudestaan, joten ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon.
- Kiihdytyskaistalta varsinaiselle ajokaistalle tullessaan hakija havainnoi oikein eteen, sivulle ja taakse. Hän kuitenkin arvioi väärin oman ja viereistä kaistaa takaa lähestyvän ajoneuvon nopeuseron. Ajokokeen vastaanottajan on estettävä vaarallinen kaistanvaihto.
- Ohittamaan lähdetessä hakija arvioi tilanteen väärin, esimerkiksi vastaantuleva ajoneuvo on liian lähellä tai näkyvyys ohituspaikassa ei ole riittävä. Ajokokeen vastaanottajan on estettävä vaarallinen ohitus.
- Liikennevalojen vaihtuessa hakija arvioi nopeutensa tai etäisyytensä väärin. Liikennevaloin ohjattuun risteykseen ei saa ajaa enää keltaisen valon palaessa, mikäli se on vältettävissä muita vaarantamatta ja ilman äkkijarrutusta. Ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon.
- Kaistanvaihtotilanteessa hakija arvioi väärin takaa lähestyvän ajoneuvon nopeuden. Ajokokeen vastaanottaja arvioi, että kaistan vaihtaminen johtaa vaaratilanteeseen ja puuttuu ajoon.

Liite 7 jatkuu

3. Nopeudensäättely C

Käytettävän nopeuden tulee sopia liikennetilanteeseen, liikenneympäristöön, keliin ja kuljettajan kykyihin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hakija ajaa sellaisella nopeudella, että hän kykenee havainnoimaan riittävästi muuta liikennettä ja hallitsemaan ajoneuvonsa. Hänelle on jätävä vielä pelivaraa muiden tekemien virheiden ja yllättävien tilanteiden aiheuttaman vaaran välttämiseen. Taajama-alueella suurin sallittu nopeus on varsin usein tilannenopeutena liian suuri (jalankulkijat, heikot näkemät risteyksissä, pysäköidyt ajoneuvot jne.). Vähäinen epävarmuus nopeudensäättelyssä sallitaan; se huomioidaan joka tapauksessa ajoneuvon käsittelyn arvioinnissa. Hakijan on kuitenkin pyrittävä ajamaan muun liikenteen rytmissä.

Esimerkkejä toimintavirheistä:

- Liikennevirtaan liittyminen ei ole joustavaa ja hakija häiritsee tielle tulollaan muita tienkäyttäjiä. Ajokokeen vastaanottaja arvioi, johtuiko virhe havainnoinnista, arvioinnista tai riittämättömästä kiihdytyksestä. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa kysymys on nopeudensäättelyvirheestä.
- Epätasainen ajonopeus, tarpeettomat jarrutukset, myöhäinen hidastaminen.
- Kohtaamistilanteessa hakija ei hidasta nopeuttaan, vaikka tilaa on vähän.
- Pieni ylinopeus (5-10 km/h), jos hakija ajautuu liian lähelle edessä ajavaa ajoneuvoa tai ylinopeus on jatkuvaa.
- Tarpeettoman hitaasti ajaminen kuvastaa yleensä hakijan epävarmuutta ajoneuvon käsittelyn ja liikennetilanteiden suhteen. Hitaasti ajamalla hakija tavallisesti korvaa puutteitaan ajotaidossaan. Mikäli hitaasti ajamiseen yhdistyy muita puutteita, esimerkiksi muun liikenteen toistuvaa häirintää, toimintaa voidaan pitää virheellisenä.
- Kevyen liikenteen ohittaminen hiljentämättä. Ajokokeen vastaanottaja arvioi nopeuden liian suureksi (Näin tapahtuu usein esimerkiksi niissä tilanteissa, joissa väistämismahdollisuudet ovat rajoittuneet muun liikenteen, väylän kapeuden tai muiden esteiden vuoksi, tai jos vastapuolena on lapsia tai vanhuksia).
- Risteystä lähestyttäessä hakija ei osaa sovittaa nopeuttansa näkemiin. Nopeutta ei vähennetä rauhallisesti, ennakoivasti ja ennakoitavasti.
- Rautatien ylityksessä hakija joko saapuu tasoristeykseen liian kovaa tai ei ylitä risteystä riittävän ripeästi.
- Ohittamaan lähettäessä kiihdytys on riittämätön ja nopeuseron saavuttamiseen kuluu liikaa aikaa (Ohittamaan voi lähteä, kun edessä ajavan nopeus on oleellisesti alle suurimman sallitun ajonopeuden ja sopivan tilannenopeuden. Jos ohittajan ja ohitettavan välillä ei ole valmiiksi riittävää nopeuseroa, kiihdytyksen on tapahduttava sopivalla vaihteella ja ripeästi).

Nopeuden säätelyyn liittyvät, aina konfliktiksi merkittävät tilanteet:

- Yli 10 km/h ylinopeudet. Ne merkitään ajokokeessa asian riittävän painotuksen vuoksi konfliktin tasoisiksi, tilanteeseen katsomatta.
- Risteystä lähestyessään hakija käyttää liian suurta tilannenopeutta. Pysähtyminen tai muiden tienkäyttäjien väistäminen ei olisi mahdollista, keli, näkemät ja lähestyvien ajoneuvojen nopeus huomioiden, jolloin ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon.
- Hakija lähestyy mutkaa, kohtaamista ahtaalla kadulla, liikennevaloja tms. tilannetta niin suurella nopeudella, että vaaran tai vahingon välttämiseksi ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon.
- Peruutettaessa tilannenopeus kasvaa niin suureksi, että ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon ajoneuvon hallinnan menettämisen estämiseksi tai törmäyksen välttämiseksi.

Liite 7 jatkuu

4. Vuorovaikutus D

Vuorovaikutuksella tarkoitetaan tienkäyttäjien välistä viestintää ja eri tienkäyttäjryhmien erityispiirteiden huomioonottamista, kuten suuntamerkin johdonmukaista ja oikea-aikaista käyttöä, nopeuden säätelyä sekä kaistan ja ajolinjan valintaa esim. risteystä lähestyttäessä, käsimerkkejä ajovuorojen selkiyttämiseksi sekä ajo- ja suuntavalloilla annettavia merkkejä ohitettaessa.

Äänimerkin käyttö on rajattava jo syntyneestä vaaratilanteesta varoittamiseen tai sen syntymisen estämiseen, esimerkiksi sivutieltä lähestyvän ajoneuvon tai väylällä olevan pyöräilijän varoittamiseksi. Lisäksi hakijan on havaittava ja kyettävä ymmärtämään toisten tienkäyttäjien antamat merkit.

Esimerkkejä toimintavirheistä:

- Suuntamerkkiä näytetään liian myöhään tai sitä ei näytetä lainkaan tien reunasta liikkeelle lähdeittäessä, käännettäessä risteyksessä tai ennen pysähtymistä.
- Pihasta tai pysäköintialueelta liikenteeseen liittyttäessä hakija ei osoita väistämismvelvollisuutensa noudattamista.
- Epätasainen ajonopeus liikennevirrassa ajettaessa.
- Hakija ei ota huomioon raskaan liikenteen hitautta tai tilantarvetta.
- Hakija ei ota huomioon lasten arvaamatonta käyttäytymistä liikenteessä.
- Tarpeettomat äkkijarrutukset risteykseen tullessa. Tasaisella ja riittävän ajoissa aloitetulla hidastamisella viestitetään väistämismvelvollisuuden noudattamisesta ja vältetään epäselvyyksiä.
- Hakija ei osoita väistämismvelvollisuuttaan riittävän aikaisella ja tasaisella nopeuden vähentämisellä suojatien tai pyörätien käyttäjille. Erityisesti tilanteissa, joissa suoja tai pyörätien ylittää vähintään kaksi kaistaa samaan suuntaan on nopeuden asiallinen säätely tärkeää rinnakkaista kaistaa takaa lähestyvien varoittamiseksi. Edellä kuvatussa tilanteessa tien ylittämiseen kehottavan merkin näyttäminen on virhe, mikäli hakija ei varmista viereisen kaistan liikennettä.

Vuorovaikutukseen liittyvät, aina konfliktiksi merkittävät tilanteet:

- Hakija tekee tarpeettoman äkkijarrutuksen toistovaloihin ja ajokokeen vastaanottajan on estettävä pysähtyminen peräänajon välttämiseksi.
- Hakija ei osoita väistämismvelvollisuuttaan nopeutta vähentämällä ja tilanteesta aiheutuu sellaista vaaraa, että ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon.
- Piittaamattomuus erityisiä jalankulkijaryhmiä kohtaan (esimerkiksi lapset, iäkkäät, vammaiset).

Liite 7 jatkuu

5. Ajoneuvon sijainti E

Ajoneuvon sijaintia arvioidaan ajolinjan ja muihin tienkäyttäjiin käytettävän etäisyyden perusteella. Ajolinjan valintaan ja ajoradan käyttöön kuuluvat seikat tulevat esiin erityisesti seuraavissa tilanteissa: kaistan valinta, liikennevirrassa ajo, ryhmittäminen, kääntyminen, risteyksen jättö sekä kohtaaminen ja ohittaminen/ohitetuksi tuleminen.

Esimerkkejä toimintavirheistä:

- Kohtaamistilanteessa kapeilla väylillä ja näkyvyyden ollessa rajoitettu hakija ei aja niin ajoradan oikeassa reunassa kuin se turvallisuutta vaarantamatta on mahdollista.
- Jatkuva tarpeeton ajo vasemmalla kaistalla.
- Risteykseen saavuttaessa hakija ei ryhmitä riittävän ajoissa, selkeästi ja liikennesääntöjen mukaisesti.
- Risteyksen jättäminen sääntöjen vastaisesti noudattamatta valittua ajolinjaa. Esimerkiksi vasemmalle kääntyessä hakija jättää risteyksen huolimattomasti samanaikaisesti kohtaavan oikealle kääntymässä olevan liikenteen kaistalle.
- Tarpeeton pysähtyminen suojatielle tai pyörätielle.
- Ajoneuvon pysäköiminen niin kauas reunasta tai pysäköintiruudun ulkopuolelle siten, että muu liikenne joutuu väistämään (Lievemmat puutteet heikentävät käsittelyn arvoa).
- Epävarmuus ajolinjan säilyttämisessä.
- Hakija ei säilytä turvallista etäisyyttä muihin tienkäyttäjiin.
- Hakija vaihtelee tarpeettomasti ajokaistaa.

Ajoneuvon sijaintiin liittyvät, aina konfliktiksi merkittävät tilanteet:

- Hakija kääntyy oikealta kaistalta vasemmalle tai vasemmalta kaistalta oikealle kadulla, jolla on vähintään kaksi kaistaa samaan suuntaan, paikassa jota ei ole merkitty pakollista ajosuuntaa osoittavilla merkeillä.
- Hakija, kääntyessään tai muusta syystä, ajautuu vastaan tulevan liikenteen kaistalle ja tilanne on sellainen, että ajokokeen vastaanottajan on vaaran tai vahingon välttämiseksi puututtava ajoon.
- Linja-autokaistan käyttö muuhun kuin ryhmitystarkoitukseen, jos se häiritsee muuta liikennettä.
- Hakija ajaa liian lähellä edellä ajavaa (esim. alle 1 sekunnin etäisyydellä) tai liian läheltä pysäköityjä autoja ja tilanne on sellainen, että ajokokeen vastaanottaja joutuu puuttumaan ajoon.
- Hakija, kääntyessään risteyksessä, jossa on pakollisin ajosuuntamerkein merkitty kaksi samaan suuntaan kääntyvää kaistaa jättää risteyksen huomaamattaan väärälle kaistalle.
- Peruutettaessa ajokokeen vastaanottajan on puututtava hakijan suoritukseen törmäyksen estämiseksi.
- Hakija on ohittamassa pyöräilijän tai jalankulkijan liian läheltä ja ajokokeen vastaanottaja joutuu puuttumaan ajoon.

Liite 7 jatkuu

6. Liikenteenohjauksen noudattaminen F

Liikenteenohjauksen noudattamisella tarkoitetaan tässä liikenteenohjaajan, liikenteenohjauslaitteiden ja liikennesääntöjen noudattamista. Liikennesääntöjen perusteella myös ajojärjestys risteyksissä on yleensä helposti määriteltävissä. Hakijan on osoitettava varmuutta tavallisissa ajojärjestystilanteissa. Etuajo-oikeudesta luopuminen ei ole virhe, jos luopuminen on tarkoituksenmukaista.

Esimerkkejä toimintavirheistä:

- Hakija odottaa tarpeettomasti kääntyvien erillisen vihreän valon syttymistä.
- Pysäköiminen tai pysähtyminen aiheuttaa haittaa tai vaaraa muulle liikenteelle.
- Hakija ei toiminnallaan osoita, että hän antaa liikenteen mukana ajaville pyöräilijöille ja mopoilijoille tai suojatiellä liikkujille ajojärjestyssääntöjen mukaan kuuluvat oikeudet erityisesti käännytessä tai kun väistämisvelvollisuus on pyörätiehen nähden osoitettu. Väistämisvelvollisen kevyen liikenteen osapuolen varominen ei ole virhe missään tilanteessa.
- Ajovuoron väärä tulkinta, kun tilanteesta ei aiheudu vaaraa.

Liikenteenohjauksen noudattamiseen liittyvät, aina konfliktiksi merkittävät tilanteet, jossa ajokokeen vastaanottajan on mahdollisuuksien mukaan puututtava hakijan suoritukseen:

- Ajovuoron väärä tulkinta, kun tilanteesta aiheutuu vaaraa.
- Suojatien eteen pysähtyneen auton ja raitiovaunun ohittaminen pysähtymättä.
- Päin punaista ajaminen.
- Pakollisen pysäyttämisen laiminlyönti.
- Pakollisen ajosuunnan vastainen ajo.
- Kielletty ajosuunta -merkin vastainen ajo.
- Ajoneuvolla ajo kielletty -merkin vastainen ajo.
- Väistämisvelvollisuus kohdattaessa -merkin noudattamatta jättäminen.
- Liikenteenjakaajan ohittaminen väärältä puolelta.
- Poliisin antaman pysähtymiskäskyn noudattamatta jättäminen.
- Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajo kielletty -merkin vastainen ajo.
- Kääntymiskielto-merkin vastainen ajo.

Liite 8 Ajamisen perustaidot luokissa B/96, BE, C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D ja DE

1. Havainnointi

Havainnoinnissa on kysymys asioiden aktiivisesta etsimisestä ja poimimisesta. Kokenut kuljettaja havaitsee paremmin olennaisia asioita kuin kokematon. Havainnointivirheet lisäävät onnettomuusriskiä. Vaaratilanteet ja konfliktit aiheutuvatkin usein puutteellisesta havainnoinnista. Hakijan on havainnoitava aktiivisesti kaikkiin suuntiin sekä ajoneuvon sisälle. Havainnointia voidaan arvioida hakijan katseen suuntaamisen ja peilien käytön perusteella.

Esimerkkejä toimintavirheistä:

- Katse suunnataan liian lähelle eteen, mikä vaikeuttaa ajamisen ennakoimista.
- Hidastettaessa ei suoriteta taaksepäin havainnointia.
- Kadun reunasta tai pysäkiltä liikkeelle lähdettäessä ei tarkasteta takaa tulevaa liikennettä.
- Kaistan vaihtamiseen ja ohittamiseen ei varata riittävästi tilaa.
- Risteysajossa hakija ei havainnoi väistämismäärällisiä tulosuuntia tai ei varaudu muiden tienkäyttäjien mahdollisiin väistämismäärällisyyden laiminlyönteihin (Hakijan on havaittava ajoneuvot risteysalueella sekä katsottava riittävän kauas risteävälle tielle. Rautatietä ylitettäessä on erityisesti kiinnitettävä huomiota huolelliseen havainnointiin).
- Käännyttäessä suojatien tai erillisen kevyen liikenteen väylän liikenne jää havainnoimatta.
- Käänöksissä ajoneuvon ulottuvuudet jäävät havainnoimatta (esim. takaylitys tai perävaunun oikaisu).
- D1- ja D- luokassa hakija jättää toistuvasti linja-auton pysäkin havainnoimatta oikean puoleisesta peilistä (ns. lopputarkastus pysäkiltä lähdettäessä).

Havainnointiin liittyvät, aina konfliktiksi merkittävät tilanteet:

- Kaistan vaihtaminen tai vaihtuminen ilman havainnointia.
- Havainnointivirheestä aiheutuva väistämismäärällisyyden laiminlyönti, kun ajokokeen vastaanottaja puuttuu hakijan ajamiseen vaaran välttämiseksi tai etuajo-oikeudetun ajoneuvon kuljettaja joutuu luopumaan etuajo-oikeudestaan.
- Risteystä tms. tilannetta lähestyttäessä hakija ei havaitse näkemäestettä, ja ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon.
- Hakija ei huomioi linja-auton pysäkiltä lähdössä olevaa linja-autoa nopeusrajoituksen ollessa enintään 60 km/h ja ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon vaaran ja vahingon välttämiseksi.

Liite 8 jatkuu

2. Arviointi

Arviointi seuraa havainnointia, ja onnistunut arviointi edellyttää riittävää havainnointia. Oikean arvioinnin tuloksena on tavallisesti hätäilyltä välttyminen. Arviointivirheestä on kysymys, kun hakija on havainnoinut aivan oikein, mutta arvioinut liikennetilanteen väärin. Useimmiten tilannetta pyritään korjaamaan hätäisillä ratkaisulla. Myös hakijan tunnetilojen muutokset vaativat arviointia siksi, että ne voivat lisätä onnettomuusriskiä.

Esimerkkejä toimintavirheistä:

- Väistämisvelvollisuutta ei noudateta.
- Hakija ei osaa arvioida turvallista etäisyyttä muihin tienkäyttäjiin.
- Kaistaa vaihdettaessa oma kaista tai se kaista jolle aiotaan vaihtaa, ei ole riittävän pitkälle vapaa.
- Käännyttäessä hakija arvioi väärin kääntymiseen tarvittavan ajan. Kääntymisestä aiheutuu haittaa tai vaaraa itselle tai muille tienkäyttäjille.
- Käännyttäessä hakija arvioi väärin ajoneuvon tilantarpeen ja tästä johtuen käännös tapahtuu kohtuuttoman hitaasti tai joutuu peruuttamaan kesken käännöksen.
- Väärästä tilannearviosta johtuen oma ajovuoro jää toistuvasti käyttämättä.

Arviointiin liittyvät, aina konfliktiksi merkittävät tilanteet:

- Hakija väistämisvelvollisena havaitsee lähestyvän ajoneuvon, mutta arvioi sen nopeuden ja etäisyyden väärin. Suorituksen jatkaminen johtaisi vaaratilanteeseen tai etuajo-oikeutetun ajoneuvon kuljettaja olisi pakotettu luopumaan etuajo-oikeudestaan, joten ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon.
- Kiihdytyskaistalta varsinaiselle ajokaistalle tullessaan hakija havainnoi oikein eteen, sivulle ja taakse. Hän kuitenkin arvioi väärin oman ja viereistä kaistaa takaa lähestyvän ajoneuvon nopeuseron. Ajokokeen vastaanottajan on estettävä vaarallinen kaistanvaihto.
- Ohittamaan lähdetessä hakija arvioi tilanteen väärin, esimerkiksi vastaantuleva ajoneuvo on liian lähellä tai näkyvyys ohituspaikassa ei ole riittävä. Ajokokeen vastaanottajan on estettävä vaarallinen ohitus.
- Liikennevalojen vaihtuessa hakija arvioi nopeutensa tai etäisyytensä väärin. Liikennevaloin ohjattuun risteykseen ei saa ajaa enää keltaisen valon palaessa, mikäli se on vältettävissä muita vaarantamatta ja ilman äkkijarrutusta. Ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon.
- Kaistanvaihtotilanteessa hakija arvioi väärin takaa lähestyvän ajoneuvon nopeuden. Ajokokeen vastaanottaja arvioi, että kaistan vaihtaminen johtaa vaaratilanteeseen ja puuttuu ajoon.
- Käännyttäessä hakija lähtee kääntämään väärällä hetkellä niin, että ajoneuvo tai perävaunu ottaisi kiinni liikennemerkkiin, valo-opasteeseen tai muuhun esteeseen ja ajokokeen vastaanottajan on estettävä kiinniajo.

Liite 8 jatkuu

3. Nopeuden säätely

Käytettävän nopeuden tulee sopia liikennetilanteeseen, liikenneympäristöön, keliin, ajoneuvon kuormitukseen ja kuljettajan kykyihin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hakija ajaa sellaisella nopeudella, että hän kykenee huomioimaan riittävästi muuta liikennettä ja hallitsemaan ajoneuvonsa. Hänelle on jäätävä vielä pelivaraa muiden tekemien virheiden ja yllättävien tilanteiden aiheuttaman vaaran välttämiseen. Taajama-alueella suurin sallittu nopeus on varsin usein tilannenopeutena liian suuri (jalankulkijat, heikot näkemät risteyksissä, pysäköidyt ajoneuvot jne.). Vähäinen epävarmuus nopeudensäätelyssä sallitaan; se huomioidaan joka tapauksessa ajoneuvon käsittelyn arvioinnissa. Hakijan on ajettava muuta liikennettä estämättä tai haittaamatta.

Esimerkkejä toimintavirheistä:

- Liikennevirtaan liittyminen ei ole joustavaa ja hakija häiritsee tielle tulollaan muita tienkäyttäjiä. Ajokokeen vastaanottaja arvioi, johtuiko virhe havainnoinnista, arvioinnista tai riittämättömästä kiihdytyksestä. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa kysymys on nopeudensäätelyvirheestä.
- Epätasainen ajonopeus, tarpeettomat jarrutukset ja myöhäinen hidastaminen. Esim. ottaen huomioon kierrosluku minuutissa, vaihtaminen, jarruttaminen ja kiihdyttäminen. Tämä tulee huomioida myös ajon taloudellisuutta ja energiatehokkuutta arvioidessa.
- Kohtaamistilanteessa tai kapenevaa tienkohtaan ajettaessa hakija ei hidasta nopeuttaan, vaikka tilaa on vähän.
- Pieni ylinopeus (0 - 5km/h), jos hakija ajautuu liian lähelle edessä ajavaa ajoneuvoa tai ylinopeus on jatkuvaa.
- Aiheettoman hitaasti ajaminen kuvastaa yleensä hakijan epävarmuutta ajoneuvon käsittelyn ja liikennetilanteiden suhteen. Mikäli hitaasti ajamiseen yhdistyy muita puutteita, esimerkiksi muun liikenteen estämistä tai häirintää, toimintaa voidaan pitää virheelisenä.
- Kevyen liikenteen ohittaminen hiljentämättä. Ajokokeen vastaanottaja arvioi nopeuden liian suureksi (Näin tapahtuu usein esimerkiksi niissä tilanteissa, joissa väistämismahdollisuudet ovat rajoittuneet muun liikenteen, väylän kapeuden tai muiden esteiden vuoksi, tai jos vastapuolena on lapsia tai vanhuksia).
- Risteystä lähestyttäessä hakija ei osaa sovittaa nopeuttansa näkemiin. Nopeutta ei vähennetä rauhallisesti, ennakoivasti ja ennakoitavasti.
- Rautatien ylityksessä hakija joko saapuu tasoristeykseen liian kovaa tai ei ylitä risteystä riittävän ripeästi.
- Ohittamaan lähdetessä kiihdytys on riittämätön ja nopeuseron saavuttamiseen kuluu liikaa aikaa.
- D- ja D1-luokassa ajetaan linja-auton pysäkillä liian kovalla tilannenopeudella, jonka seurauksena joudutaan jarruttamaan voimakkaasti, niin että matkustajamukavuus kärsii.

Liite 8 jatkuu

Nopeuden säätelyyn liittyvät, aina konfliktiksi merkittävät tilanteet:

- Ylinopeus 5 – 10 km/h jos se on toistuvaa. Yli 10 km/h ylinopeus merkitään ajokokeessa, asian riittävän painotuksen vuoksi, aina konfliktin tasoisiksi tilanteeseen katsomatta.
- Risteystä lähestyessään hakija käyttää liian suurta tilannenopeutta. Pysähtyminen tai muiden tienkäyttäjien väistäminen ei olisi mahdollista, keli, näkemät ja lähestyvien ajoneuvojen nopeus huomioiden, jolloin ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon.
- Hakija lähestyy mutkaa, kohtaamista ahtaalla kadulla, liikennevaloja tms. tilannetta niin suurella nopeudella, että vaaran tai vahingon välttämiseksi ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon.
- Peruutettaessa tilannenopeus kasvaa niin suureksi, että ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon ajoneuvon hallinnan menettämisen estämiseksi tai törmäyksen välttämiseksi.
- D1- ja D- luokassa hakija ajaa linja-auton pysäkille liian kovalla tilannenopeudella, jonka seurauksena joutuu jarruttamaan voimakkaasti, niin että matkustajien turvallisuus vaarantuu.

Liite 8 jatkuu

4. Vuorovaikutus

Vuorovaikutuksella tarkoitetaan tienkäyttäjien välistä viestintää ja eri tienkäyttäjryhmien erityispiirteiden huomioon ottamista, kuten suuntamerkin johdonmukaista ja oikea-aikaista käyttöä, nopeuden säätelyä sekä kaistan ja ajolinjan valintaa esim. risteystä lähestyttäessä, käsimerkkejä ajovuorojen selkiyttämiseksi sekä ajo- ja suuntavaloilla annettavia merkkejä ohitettaessa.

Äänimerkin käyttö on rajattava jo syntyneestä vaaratilanteesta varoittamiseen tai sen syntymisen estämiseen, esimerkiksi sivutieltä lähestyvän ajoneuvon tai väylällä olevan pyöräilijä varoittamiseksi. Lisäksi hakijan on havaittava ja kyettävä ymmärtämään toisten tienkäyttäjien antamat merkit.

Esimerkkejä toimintavirheistä:

- Suuntamerkkiä näytetään liian myöhään, tai sitä ei näytetä lainkaan tien reunasta liikkeelle lähdettäessä, kaistaa vaihdettaessa, käännyttyessä risteyksessä tai ennen pysähtymistä tien reunaan tai linja-auton pysäkillä.
- Pihasta tai pysäköintialueelta liikenteeseen liittyessä hakija ei osoita väistämismvelvollisuutensa noudattamista.
- Epätasainen ajonopeus liikennevirrassa ajettaessa.
- Hakija ei ota huomioon raskaan liikenteen hitautta tai tilantarvetta.
- Hakija ei ota huomioon lasten arvaamatonta käyttäytymistä liikenteessä.
- Tarpeettomat äkkijarrutukset risteykseen tullessa. Tasaisella ja riittävän ajoissa aloitettulla hidastamisella viestitetään väistämismvelvollisuuden noudattamisesta ja vältetään epäselvyyksiä.
- Hakija ei osoita väistämismvelvollisuuttaan riittävän aikaisella ja tasaisella nopeuden vähentämisellä suojatien tai pyörätien käyttäjille. Erityisesti tilanteissa, joissa suoja- tai pyörätien ylittää vähintään kaksi kaistaa samaan suuntaan, on nopeuden asiallinen säätely tärkeää rinnakkaista kaistaa takaa lähestyvien varoittamiseksi. Edellä kuvatussa tilanteessa tien ylittämiseen kehottavan merkin näyttäminen on virhe, mikäli hakija ei varmista viereisen kaistan liikennettä.

Vuorovaikutukseen liittyvät, aina konfliktiksi merkittävät tilanteet:

- Hakija tekee tarpeettoman äkkijarrutuksen toistovaloihin ja ajokokeen vastaanottajan on estettävä pysähtyminen peräänajon välttämiseksi.
- Hakija ei osoita väistämismvelvollisuuttaan nopeutta vähentämällä ja tilanteesta aiheutuu sellaista vaaraa, että ajokokeen vastaanottajan on puututtava ajoon.
- Piittaamattomuus erityisiä jalankulkijaryhmiä kohtaan (esimerkiksi lapset, iäkkäät, vammaiset).

Liite 8 jatkuu

5. Ajoneuvon sijainti

Ajoneuvon sijaintia arvioidaan ajolinjan ja muihin tienkäyttäjiin käytettävän etäisyyden perusteella. Ajolinjan valintaan ja ajoradan käyttöön kuuluvat seikat tulevat esiin erityisesti seuraavissa tilanteissa: kaistan valinta, liikennevirrassa ajo, kaarteessa ajaminen, pienellä kapealla tiellä ajaminen, ryhmittäminen, kääntyminen, risteuksen jättö sekä kohtaaminen ja ohittaminen tai ohitetuksi tuleminen.

Esimerkkejä toimintavirheistä:

- Kohtaamistilanteessa kapeilla väylillä ja näkyvyyden ollessa rajoitettu hakija ei aja niin ajoradan oikeassa reunassa kuin se turvallisuutta vaarantamatta on mahdollista.
- Jatkuva tarpeeton ajo vasemmalla kaistalla.
- Risteykseen saavuttaessa hakija ei ryhmitä riittävän ajoissa, selkeästi ja liikennesääntöjen mukaisesti.
- Risteyksen jättäminen sääntöjen vastaisesti noudattamatta valittua ajolinjaa. Esimerkiksi vasemmalle kääntyessä hakija jättää risteuksen huolimattomasti samanaikaisesti oikealle kääntymässä olevan kohtaavan liikenteen kaistalle.
- Tarpeeton pysähtyminen suojatielle tai pyörätielle.
- Ajoneuvon pysäköiminen niin kauas reunasta tai pysäköintiruudun ulkopuolelle siten, että muu liikenne joutuu väistämään (Lievemmat puutteet heikentävät käsittelyn arvoa).
- Epävarmuus ajolinjan säilyttämisessä.
- Hakija ei säilytä turvallista etäisyyttä muihin tienkäyttäjiin.
- Hakija vaihtelee tarpeettomasti ajokaistaa.

Ajoneuvon sijaintiin liittyvät, aina konfliktiksi merkittävät tilanteet:

- Hakija kääntyy oikealta kaistalta vasemmalle tai vasemmalta kaistalta oikealle kadulla, jolla on vähintään kaksi kaistaa samaan suuntaan, paikassa jota ei ole merkitty pakollista ajosuuntaa osoittavilla merkeillä.
- Hakija, kääntyessään tai muusta syystä, ajautuu vastaan tulevan liikenteen kaistalle ja tilanne on sellainen, että ajokokeen vastaanottajan on vaaran tai vahingon välttämiseksi puututtava ajoon.
- Linja-autokaistan käyttö muuhun kuin ryhmitystarkoitukseen, jos se häiritsee muuta liikennettä.
- Hakija ajaa liian lähellä edellä ajavaa (esim. alle 1 sekunnin etäisyydellä) tai liian läheltä pysäköityjä autoja ja tilanne on sellainen, että ajokokeen vastaanottaja joutuu puuttumaan ajoon.
- Hakija, kääntyessään risteyksessä jossa on pakollisin ajosuuntamerkein merkitty kaksi samaan suuntaan kääntyvää kaistaa jättää risteuksen huomaamattaan väärälle kaistalle.
- Peruutettaessa ajokokeen vastaanottajan on puututtava hakijan suoritukseen törmäyksen estämiseksi.
- Hakija on ohittamassa pyöräilijän tai jalankulkijan liian läheltä ja ajokokeen vastaanottaja joutuu puuttumaan ajoon.
- Tarpeeton toistuva kahdella kaistalla ajo.

Liite 8 jatkuu

6. Liikenteenohjauksen noudattaminen

Liikenteenohjauksen noudattamisella tarkoitetaan tässä liikenteenohjaajan, liikenteenohjauslaitteiden ja liikennesääntöjen noudattamista. Liikennesääntöjen perusteella myös ajojärjestys risteyksissä on yleensä helposti määriteltävissä. Hakijan on osoitettava varmuutta tavallisissa ajojärjestystilanteissa. Etuajo-oikeudesta luopuminen ei ole virhe, jos luopuminen on tarkoituksenmukaista.

Esimerkkejä toimintavirheistä:

- Hakija odottaa tarpeettomasti kääntyvien erillisen vihreän valon syttymistä.
- Pysäköiminen tai pysähtyminen aiheuttaa haittaa tai vaaraa muulle liikenteelle.
- Hakija ei toiminnallaan osoita, että hän antaa liikenteen mukana ajaville pyöräilijöille ja mopoilijoille tai suojatiellä liikkujille ajojärjestyssääntöjen mukaan kuuluvat oikeudet erityisesti käännytessä tai kun väistämisvelvollisuus on pyörätiehen nähden osoitettu. Väistämisvelvollisen kevyen liikenteen osapuolen varominen ei ole virhe missään tilanteessa.
- Ajovuoron väärä tulkinta, kun tilanteesta ei aiheudu vaaraa.

Liikenteenohjauksen noudattamiseen liittyvät, aina konfliktiksi merkittävät tilanteet, jossa ajokokeen vastaanottajan on mahdollisuuksien mukaan puututtava hakijan suoritukseen:

- Ajovuoron väärä tulkinta, kun tilanteesta aiheutuu vaaraa.
- Suojatien eteen pysähtyneen ajoneuvon tai raitiovaunun ohittaminen pysähtymättä.
- Päin punaista ajaminen.
- Pakollisen pysäyttämisen laiminlyönti.
- Pakollisen ajosuunnan vastainen ajo.
- Painorajoitus, korkeus tai tietyllä ajoneuvolla ajamisen kieltävän merkin vastainen ajo.
- Kielletty ajosuunta -merkin vastainen ajo.
- Ajoneuvolla ajo kielletty -merkin vastainen ajo.
- Väistämisvelvollisuus kohdattaessa -merkin noudattamatta jättäminen.
- Liikenteen jakajan ohittaminen väärältä puolelta.
- Poliisin antaman pysähtymiskäskyn noudattamatta jättäminen.
- Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajo kielletty -merkin vastainen ajo.
- Kääntymiskielto-merkin vastainen ajo.
- D1- ja D- luokassa, yli 60 km/h nopeusrajoitusalueella lähtee linja-auton pysäkiltä väistämättä takaa tulevaa liikennettä aiheuttaen vaaratilanteen.